

MASTEROPPGAVE
Masterstudium i skolerettet utdanningsvitenskap
Mai 2020

Minoritetsstudenters møte med friluftslivsundervisning

- En kvalitativ studie av studenter med minoritetsbakgrunn på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag

Minority students' meeting with outdoor education

- A qualitative study of students with a minority background in the Physical Education Teacher Education

Hummam Bashir Khan

OsloMet – storbyuniversitetet

Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier
Institutt for grunnskole- og faglærerutdanning

Sammendrag

Oppgaven retter søkelys mot studenter med minoritetsbakgrunns erfaringer med friluftslivsundervisning på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag. Oppgavens problemstilling er «*Hvordan erfarer studenter med minoritetsbakgrunn friluftslivsundervisningen på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag?*»

I oppgaven har jeg brukt «critical whiteness theory» og Bourdieus tre hovedbegreper habitus, felt og kapital som teoretisk grunnlag. For å svare på oppgavens problemstilling har jeg en kvalitativ tilnærming der tre fokusgruppeintervju ble brukt til datainnsamling. Utvalget består av åtte faglærerstudenter med minoritetsbakgrunn. Fokusgruppeintervjuene ble analysert med en kombinasjon av temasentrert og personsentrert tilnærming slik at jeg kunne identifisere, tolke og fremstille temaene i datamaterialet.

Resultatene viser at studentene med minoritetsbakgrunn naturligvis har varierende erfaringer med friluftslivsundervisningen på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag. Likevel er det noen fellestrekk som er fremtredende. Minoritetsstudentenes første møte med friluftsliv på faglærerstudiet er preget av negative opplevelser på grunn av lite tidligere erfaringer med friluftsliv og mangel på riktig type friluftslivsutstyr og bekledning. Studentene trekker frem friluftslivsturenes lengde og vanskelighetsgrad som utfordrende og deres erfaringer tilsier at turene tilrettelegges ut ifra en smal forståelse av tilpasset opplæring. Dette resulterer i negative opplevelser fordi minoritetsstudentene ikke opplever læring eller mestring på friluftslivsturene. Studentene trekker også frem friluftslivslærernes rolle på friluftslivsturene som en negativ påvirkning på deres erfaringer. Friluftslivsturene er lagt opp slik at studentene skal lære av hverandre i små studentgrupper. På grunn av studentenes mangel på friluftslivskapital og økonomisk kapital velger de å trekke seg tilbake i frykt for å gjøre feil. Studentene ekskluderer seg fra fellesskapet og det er med på å skape et skille mellom dem og studentene med majoritetsbakgrunn. Til tross for studentenes negative erfaringer med friluftslivsturene på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag forstår de at friluftsliv er en viktig del av den norske kulturen og identiteten. Enkelte av informantene ønsker i sin fremtidige jobb som kroppsøvingslærer å ta med sine elever på friluftslivstur, men presiserer at turene ikke kommer til å være like lange og krevende som på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag.

Går man ut ifra mine funn kan det se ut som friluftslivsundervisningen er planlagt med utgangspunkt i en hvit habitus. Friluftlivsturenes organisering og innhold setter studentene med minoritetsbakgrunn i en vanskelig situasjon hvor de får lite læring og mestring. Dette er med på å skape en form for marginalisering av studentene med minoritetsbakgrunn. Som igjen øker skille mellom dem og studentene med majoritetsbakgrunn, der studentene med majoritetsbakgrunn får en dominerende posisjon.

Abstract

The thesis focuses on minority students' experiences with outdoor education at the Physical Education Teacher Education (PETE from now). The research question of the master thesis is "How do students with minority backgrounds experience outdoor education in the PETE?"

I have used critical whiteness theory and Bourdieu's three main concepts of habitus, felt and capital as a theoretical framework. To answer the problem of the thesis, I have a qualitative approach where three focus group interviews were used for data collection. The sample consists of eight Physical Education Teacher Students with minority backgrounds. The focus group interviews were analyzed with a combination of theme-centered and person-centered approach so that I could identify, interpret and present themes in the data material.

The results show that the students with a minority background naturally have different experiences with the outdoor education in PETE. Still, there are some common traits that are prominent. The minority students' first meeting with outdoor education at PETE is described by negative experiences due to little previous experience with outdoor education and lack of the right type of outdoor equipment and clothing. The students highlight the length and difficulty of outdoor trips as challenging and their experiences indicate that the trips are organized based on a narrow understanding of adapted training. This results in negative experiences because the minority students do not experience learning or mastering on the outdoor trips. Students also highlight the professor's choice of teaching style in outdoor education as a negative impact on their experiences. The outdoor education is organized so that the students learn from each other's in small student groups. Because of the student's lack of outdoor capital and financial capital, they choose to withdraw in fear of making mistakes. The students withdraw from the groups and it helps to create a distinction between them and the students with a majority background. In spite of the students' negative experiences with the outdoor activities at the PETE, they understand that outdoor activities are an important part of Norwegian culture and identity. Some of the informants, in their future work as a physical education teacher, want to teach outdoor education, but emphasize that the trips will not be as long and demanding as in the PETE.

Based on my results, it may look like the Outdoor education is planned with a white habitus. The organization and content of the outdoor trips puts students with a minority background in

a difficult situation where they receive little learning and mastery. This helps to create a form of marginalization of students with minority backgrounds. Which in turn increase a distinction between them and the students with a majority background, where the students with a majority background are given a dominant position.

Forord

Dette er en masteroppgave i skolerettet utdanningsvitenskap, skrevet ved institutt for grunnskole- og faglærerutdanning ved OsloMet – Storbyuniversitet.

Arbeidet med masteroppgaven har vært meget lærerikt og til dels krevende. Jeg er endelig i mål og følelsen er veldig god. Masteroppgaven har økt min faglige kompetanse som jeg vil ta med meg videre som faglærer i kroppsøving og idrettsfag. Jeg velger å benytte disse forordene til å takke de som har stått meg nærmest i denne tidskrevende prosessen.

Først vil jeg takke mine informanter som tok seg tid til å delta i denne masteroppgaven selv om dere var midt i en eksamensperiode. Takk for at dere delte deres meninger, oppfatninger og synspunkter!

Jeg vil rette en stor takk til min veileder Kristin Walseth; Du har vært en fantastisk veileder. Uten din støtte og veiledning, ville jeg aldri blitt ferdig med denne masteroppgaven. Din faglige dyktighet, konstruktive tanker og innspill har gitt meg inspirasjon og motivasjon til å arbeide med oppgaven. Tusen hjertelig takk!

Mine studiekamerater fortjener også en takk for et godt samarbeid og vennskap gjennom bachelor- og masterstudiet. Dere veit hvem dere er.

Til slutt vil jeg takke min familie som har støttet meg hele veien. Takk til min kone som har holdt ut med meg og all min klaging. Jeg setter stor pris på deres råd og veiledning, samt motiverende ord på veien.

Hummam Bashir khan, mai 2020.

Innholdsfortegnelse:

Sammendrag	2
Abstract	4
Forord	6
1.0 Innledning	9
1.1 Bakgrunn for oppgaven	10
1.2 Problemstilling	11
2.0 Teoridel	12
2.1 Rammeplan og læreplan for faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag.....	12
2.1.1 Rammeplan	12
2.1.2 Læreplan	13
2.2 Teoretisk rammeverk	16
2.2.1 Whiteness.....	16
2.2.2 Bourdieus teoretiske rammeverk	17
2.3 Tidligere forskning	19
2.3.1 Minoritetsungdom, friluftsliv og integrasjon.....	20
2.3.2 Kroppsøving og Whiteness.....	22
3.0 Metode	24
3.1 Forforståelse.....	24
3.2 Vitenskapsteoretisk tilnærming.....	26
3.3 Kvalitativ metode.....	27
3.4 Fokusgruppeintervju.....	28
3.5 Intervjuguide og pilotintervju	29
3.5.1 Intervjuguide.....	29
3.5.2 Pilotintervju	30
3.6 Utvalg	31
3.6.1 Beskrivelse av utvalget	32
3.7 Analyse av kvalitative data	32
3.7.1 Transkripsjon	32
3.7.2 Analyse av undersøkelsens genererte data.....	33
3.7.3 Kode og kategorisering av kvalitative data.....	34
3.7.4 Analyse og fortolkning av meningsinnholdet i intervjutekster.....	35
3.8 Troverdighet	35
3.9 Ethiske refleksjoner	39
4.0 Resultat	42
4.1 Informanter.....	42
4.1.1 Fahad.....	42
4.1.2 Obaid.....	44
4.1.3 Umair	45
4.1.4 Owais	46
4.1.5 Muhib.....	47
4.1.6 Shani	48
4.1.7 Zohib.....	49
4.1.8 Salar	50

4.2	<i>Informantenes møte med friluftsliv på studiet</i>	51
4.3	<i>Tilpasset opplæring</i>	56
4.4	<i>Hvordan lære friluftsliv?</i>	59
4.5	<i>Oss / dem</i>	65
4.6	<i>Visit Norway</i>	69
4.7	<i>Fremtidig friluftslivslærer</i>	71
5.0	Avsluttende diskusjon	75
	Litteraturliste	80
6.0	Vedlegg	83
6.1	<i>Vedlegg 1: Intervjuguide</i>	83
6.2	<i>Vedlegg 2: Informasjonsskriv om studentenes deltakelse og samtykkeerklæring</i>	86
6.3	<i>Vedlegg 3: Kvittering og godkjenning fra Norsk Senter for Forskningsdata [NSD]</i>	89

1.0 Innledning

Da jeg søkte på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag het studiet idrett, friluftsliv og helse. Min motivasjon for å begynne på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag var i hovedsak forankret i et ønske om å jobbe som idrettsfaglærer på videregående skole, samt øke min kompetanse og ferdigheter i friluftsliv. Før studiestart måtte alle studenter møte opp fysisk på høgskolen for å registrere seg. Her ble jeg møtt med et mangfold av studenter som gjenspeilet det samfunnet vi er en del. Frem til da hadde jeg som oftest bare vært den eneste personen med minoritetsbakgrunn i klassen. Jeg hadde et ønske om at det skulle endre seg på høgskolen. Jeg ble derfor veldig overrasket første undervisningsdag. Vi var kun to studenter med minoritetsbakgrunn i en klasse bestående av rundt 60 studenter.

Da jeg startet på andre året skiftet institusjonen for faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag navn fra «Idrett, Friluftsliv og Helse» til «Faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag». Jeg var fadder for de nye studentene som hadde startet på studiet. Som fadder fikk jeg mulighet til å bli kjent med de nye studentene på studiet og bidra til at de ble kjent med sine medstudenter og campus. En av de første tingene jeg la merke til var at det var flere studenter med minoritetsbakgrunn som hadde startet på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag. Jeg ble kjent med disse minoritetsstudentene og fant ut at flesteparten hadde en idrettslig bakgrunn, men ingen hadde noe særlig interesse for friluftsliv. Det fikk meg til å tenke på at studiets tidligere promotering av friluftsliv kunne være en av årsakene til at det var så få studenter med minoritetsbakgrunn som hadde søkt på studiet tidligere. Spesielt fordi navnet på studiet var «idrett, friluftsliv og helse». Nå som navnet på studiet hadde blitt byttet til «faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag» var det flere studenter med minoritetsbakgrunn som hadde startet. Det kan tenkes at studentene med minoritetsbakgrunn startet på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag fordi de liker å bedrive med idrett, trening og generelt være i fysisk aktivitet. Dette økte min nysgjerrighet for å finne ut om studentene med minoritetsbakgrunn visste at faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag bestod av så mange obligatoriske friluftslivsturer da de startet, hvilke opplevelser og erfaringer de sitter igjen med fra friluftslivsturene, og om de har tilegnet seg nok kompetanse og ferdigheter til å selv undervise i friluftsliv i deres fremtidige jobb som faglærere i kroppsøving og idrettsfag.

1.1 Bakgrunn for oppgaven

Læreryrket er et viktig yrke med stor betydning for enkeltmennesker og samfunnet som helhet. I Norge er stillesittende livsstil et stadig økende problem blant barn og unge. På grunn av dette økende samfunnsproblemet trengs det kunnskapsrike og engasjerte kroppsøvingslærere som kan skape lyst hos barn og unge til å bedrive kroppsøving, friluftsliv og idrett.

På hjemmesidene til ulike universiteter og høyskoler står det at faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag skal blant annet gi studenter kompetanse til å kunne jobbe med barn og ungdommers læring, utvikling og erfaringer i bevegelsesaktiviteter. Faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag skal i tillegg utvikle studenters ferdigheter og kunnskaper i ulike former for aktiviteter, idretter og friluftsliv. Studentene skal lære hvordan de kan planlegge og gjennomføre friluftslivsturer som fremmer et inkluderende læringsfelleskap. Studentene får gjennom teoretisk og praktisk undervisning prøvd seg i ulike aktiviteter, idretter og friluftslivsturer. På denne måten lærer de å formidle faget på en god måte slik at de blir trygge i sin rolle som fremtidige kroppsøvingslærere.

Det er forskrift til rammeplan for faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag som setter føringer for læreplanens utforming (Forskrift til rammeplan for idrettsfaglærerd, 2003). Forskriften legger rammer for blant annet faglærerutdanningens organisering, innhold og fastsetting av fagplan. Det vil si at hver institusjon velger selv innholdet på sin studie med retningslinjer fra rammeplanen. Friluftsliv har hatt en viktig plass i fagplanen for faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag. I tillegg har friluftsliv som en læringsarena fått mer oppmerksomhet på grunn- og videregående skole. Eksempelvis har organisasjonen *Norsk Friluftsliv* opprettet prosjektet *Friluftsliv i skolen* som vil hjelpe skoler til å oppnå et av hovedmålene til regjeringens handlingsplan for friluftsliv. Her står det blant annet at «*naturen skal i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge*» (Klima og miljødepartementet, 2015, s. 12). Friluftsliv fremheves som en arena hvor elever kan få økt læringsutbytte, den kan ha en positiv innvirkning på de sosiale relasjonene elevene imellom og har i tillegg en rekke helsefremmende fordeler. Det har blitt gjort noen studier på om friluftsliv faktisk fungerer som en arena for læring hvor elever kan utvikle seg både psykisk og fysisk, men vi veit fortsatt lite.

I Norge blir norsk natur og friluftsliv ansett som en viktig del av den norske identiteten og den norske kulturarven (Klima og miljødepartementet, 2015). Utenfor skolekonteksten blir

friluftsliv fremhevet som en viktig arena for integrering. Gjennom deltakelse i friluftsliv skal innvandrere få mulighet til å bli kjent med nordmenn, lære seg det norske språket, samt norske verdier og normer. Utenfor skolekonteksten har det blitt satt i gang flere tiltak og prosjekter som skal introdusere innvandrere til norsk friluftsliv og natur (Anderson, 2019). Evalueringer av forskjellige prosjekter innenfor dette feltet «*tilsier at det kommer mye positivt ut av å aktivisere, engasjere og inkludere innvandrere i norsk natur og friluftsliv*» (Anderson, 2019). Vi veit fortsatt lite om friluftsliv faktisk fungerer som en arena for integrering. I skolekonteksten er det blitt forsket endel på minoritetslevers erfaringer med friluftsliv. Forskningen er tvetydig hvor noen studier viser at minoritetslever har positive erfaringer med friluftslivsundervisningen (Gøtz, 2014; Andersen, 2019), mens andre studier viser at minoritetslever har en mer tosidig oppfatning av friluftslivsundervisningen. Det er friluftslivsturenes innhold, organisering, samt elevenes habitus og kapital som avgjør om de får positive eller negative erfaringer på friluftslivsturene (Bendu, 2010; Naustdal, 2012; Broch, 2018).

1.2 Problemstilling

Jeg har ikke funnet noen studier fra Norge som forsker på studenter med minoritetsbakgrunn og deres erfaringer med friluftslivsundervisning på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag. Jeg ønsker å forske på dette feltet og undersøke hva som kan påvirke minoritetsstudentenes opplevelser og erfaringer i friluftslivsundervisningen. Derfor utarbeidet jeg en problemstilling som kan hjelpe meg med å belyse flere interessante sider innenfor temaet. Oppgavens problemstilling er:

«Hvordan erfarer studenter med minoritetsbakgrunn friluftslivsundervisningen på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag?»

2.0 Teoridel

I dette kapittelet skal jeg se på rammeplan og læreplan for faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag. Her blir leseren først kjent med hvilken forskrift som legger føringer for faglærerutdanningens innhold og organisering. Deretter skal jeg presentere læreplanen for faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag med fokus på det som omhandler friluftslivsundervisningens innhold og organisering. Avslutningsvis skal jeg presentere forskningsoppgavens teoretiske rammeverk.

2.1 Rammeplan og læreplan for faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag

2.1.1 Rammeplan

Utdannings- og forskningsdepartement har fastsatt forskrift til rammeplan for faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag 3. april 2003 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler § 46. nr. 4 (Forskrift til rammeplan for idrettsfaglærerutd, 2003). Forskrift til rammeplan for faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag (forkortes til forskrift til rammeplan for idrettsfaglærerutd) er et overordnet styringsdokument som setter rammer for læreplanens utforming. Forskriften legger føringer for blant annet faglærerutdanningens organisering og innhold, fastsetting av fagplan, praksisopplæring og eksamensbestemmelser (Forskrift til rammeplan for idrettsfaglærerutd, 2003).

Forskrift til rammeplan for idrettsfaglærerutd gir studiet grunnlag for tildeling av graden bachelor. Faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag er en treårig utdanning og består av 180 studiepoeng. 165 studiepoeng er obligatoriske og består av pedagogikk (30), aktivitetslære (75), fagdidaktikk (30), basisfag (30) og praksisopplæring som en integrert del av studieenheter. 15 studiepoeng er valgbare og omfatter fordypning innen fagdidaktikk, basisfag eller aktivitetslære (Forskrift til rammeplan for idrettsfaglærerutd, 2003, §1)

I følge § 2. Fastsetting av fagplan «*skal bestemmelser om faglig innhold, praksisopplæring, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger utover det som følger av rammeplan, fastsettes av institusjonens styre og tas inn i en fagplan*» (Forskrift til rammeplan for idrettsfaglærerutd, 2003). Det vil si at forskrift til rammeplan for idrettsfaglærerutd ikke setter føringer for bruk av friluftsliv under utdanningsløpet, men dette bestemmes av hver enkelt institusjon under utarbeidelse av deres læreplan. Friluftslivsundervisningen regnes i hovedsak som en del av aktivitetslære.

2.1.2 Læreplan

En læreplan er ment til å være et styringsdokument som gir retningslinjer og beskriver for hva en student skal kunne etter endt utdanning. Læreplanens betydning avgjøres av leseren, men utformingen til læreplanen bestemmes ut ifra hvilke føringer som settes, politiske avgjørelser, institusjonenes normer og virksomhet, samfunnets krav og undervisningens innhold. Videre skal jeg presentere det som kun står om friluftsliv i læreplanen for faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag.

Fullført og bestått studium (180 studiepoeng) gir et vitnemål i «Bachelor – faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag». Etter fullført studium skal studentene ha følgende læringsutbytte i friluftsliv definert som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse (X, 2018). Jeg har laget to tabeller som skal gi et overordnet oversiktlig bilde av dette; Tabell 1. læringsutbytte i friluftsliv og Tabell 2. studiets innhold av friluftsliv (X, 2018)

Tabell 1: Læringsutbytte i friluftsliv
<p><u>Kunnskap:</u></p> <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om hvordan kroppen er bygd opp og fungerer i ulike former for bevegelsesaktiviteter i leik, idrett, dans, friluftsliv og annen form for fysisk aktivitet• har kunnskap om idrett, dans og friluftsliv som sosiale og kulturelle fenomener og kan vurdere dette i et historisk perspektiv• har kunnskap om historiske, kulturelle, politiske, helsefremmende og pedagogiske perspektiver knyttet til friluftsliv, samt fagdidaktiske kunnskaper som kreves for å kunne tilrettelegge, lede og vurdere ulike friluftslivsopplegg i naturmiljø for grupper med ulik alder og ulike forutsetninger• har kunnskap fra profesjonsfag og basisfag for å begrunne egne valg i formidling av leik, idrett, dans, friluftsliv og alternative bevegelsesaktiviteter
<p><u>Ferdigheter:</u></p> <p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• har faglig grunnlag for å kunne forklare hvordan kroppen er bygd opp og hvordan den fungerer i ulike former for bevegelsesaktiviteter i leik, idrett, dans, friluftsliv og annen fysisk aktivitet

- kan anvende kunnskaper innen basisfag og profesjonsfag i arbeidet med å planlegge, tilrettelegge, lede og veilede læringsarbeid gjennom varierte arbeidsmåter innen leik, idrett, dans, friluftsliv og alternative bevegelsesaktiviteter
- kan mestre friluftsliv i ulike naturmiljø til ulike årstider, samt veilede grupper i ulike friluftslivsaktiviteter

Generell kompetanse:

Studenten

- kan bruke og kritisk vurdere forskningsbasert kunnskap som grunnlag for å forstå og begrunne egne valg i formidling av leik, idrett, dans, friluftsliv og alternative bevegelsesaktiviteter
- kan reflektere omkring etiske spørsmål knyttet til kroppøvningsfaget, idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet som en del av norsk kultur og i et flerkulturelt og internasjonalt perspektiv

Studiet er bygd opp med følgende innhold: profesjonsfag (60 studiepoeng), basisfag (30 studiepoeng) og aktivitetslære (90 poeng). Jeg skal nå gå gjennom hva slags arbeids- og undervisningsformer studiet bruker i friluftsliv, i tillegg skal jeg se på omfanget av friluftslivsundervisning fordelt på de tre studieårene og hvilke vurderingsformer som institusjonen har valgt å bruke. Studiets arbeids- og undervisningsformer er variert mellom forelesninger, praktisk undervisning, ekskursjoner og praksis. «Undervisningen i friluftsliv vil bli gjennomført som konsentrerte kurs. Utgifter i forbindelse med reise og opphold dekkes av studentene. Kostnadene er vanskelig å fastsette, da de vil variere fra år til år» (X, 2018, s 7). All praktisk friluftslivsundervisning stiller krav om minimum 80 prosent deltakelse. Begrunnelsen er at innholdet i friluftslivsundervisningen ikke kan øves til eksamen, eksempelvis ferdighetstrening, erfaringslæring, progresjonsoppbygging og praksis. I tillegg er deler av friluftslivsundervisningen avhengig av et visst antall deltakere for å kunne gjennomføres. Antallet deltakere er også med på å øke sikkerheten til elvene på friluftlivsturene

Studiet er bygd opp med følgende fordeling av friluftslivsundervisning (X, 2018):

Studieår	Innhold
Første studieår	Studentene vil bli introdusert til friluftsliv gjennom fagområde aktivitetslære. Her skal studentene få innføring i et tradisjonelt friluftsliv i ulike naturmiljø. «Studentene skal gjennom studiet kunne integrere kunnskap fra profesjonsfag og

	<p>basisfag for å kunne planlegge, veilede og vurdere friluftslivsopplegg for ulike grupper i ulike naturmiljø» (kilde, s. 11). I første studieår er friluftslivsundervisningen knyttet opp mot to ulike turer.</p> <p>1. semester er det en hel uke med sjøfriluftsliv.</p> <p>2. semester skal studentene på en tredagers vintertur i nærområdet.</p> <p>Elevene må i tillegg få godkjent en orienteringsprøve</p>
Andre studieår	<p>Andre studieår består av både teoretisk (i klasserom) og praktisk (utendørs) friluftslivsundervisning. Profesjonsfag 2 har spesielt vekt på friluftslivspedagogikk. Faget skal gi teoretisk innføring som studentene vil få bruk for i sin rolle som friluftslivsledere. Aktivitetslære 2A (15 studiepoeng) består i hovedsak av friluftsliv. Emnet tar utgangspunkt i det tradisjonelle friluftslivet til ulike årstider og i ulike miljøer. Målet med emnet er å utdanne kvalifiserte personer med god fagkunnskap til å undervise og veilede i friluftsliv i grunnskolen, videregående skole og på idrettsfag. Studentene skal på følgende turer og aktiviteter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En obligatorisk 6-dagers tur på fjellet om vinteren • En obligatorisk 3-dagers tur i skogen om vinteren • En obligatorisk egentur på minimum tre dager uten lærer om vinteren. Ferdelsplan for turen skal godkjennes av faglærer • En muntlig presentasjon av egenturen, ca. 10 minutter per gruppe • En digital historie fra egenturen.
Tredje studieår	<p>Tredje studieåret består av friluftslivstur med krav på 80 prosent deltakelse. Studentene skal begrunne, planlegge, og gjennomføre friluftslivstur for grunnskoleelever ut ifra gjeldende læreplanverk.</p> <p>I tillegg skal studentene ha 80 % deltakelse på skikurs.</p> <ul style="list-style-type: none"> • En obligatorisk 3 dagers kanotur

Forskrift til rammeplan for faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag legger retningslinjer for læreplanen i faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag. Det er lærerne på hver enkelt institusjon som tolker rammeplanene og bestemmer utdanningens organisering og innhold. Det vil si at det er friluftslivslærerne som bestemmer det faglige innholdet og organiseringen av friluftslivsundervisningen på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag.

2.2 Teoretisk rammeverk

Jeg vil først gjøre rede for hva «critical whiteness theory» er og deretter introdusere Bourdieus tre grunnbegreper; habitus, felt og kapital. Oppgavens teoretiske rammeverk skal hjelpe meg med å analysere minoritetsstudentenes erfaringer med friluftslivsundervisningen på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag.

2.2.1 Whiteness

I min forskningsoppgave skal jeg bruke critical whiteness theory. Critical whiteness theory kan defineres som en *«teoretisk retning som anerkjenner mangler ved tidligere forskning om «rase» og rasisme, som har fokusert på svakhetene ved «den andre» eller forhold mellom «oss» og «dem» fremfor å granske hvithet som et system av privileger»*. Garner 2007, i Dowling, 2017, s. 255). Ved å bruke et kritisk hvithetsperspektiv skal jeg anvende begrepet whiteness som et teoretisk begrep. Whiteness defineres som et sosialt konturert begrep og handler både om rase og rasisme. *«Rase, forstått fra dette perspektivet, handler om det grunnlaget mennesker kategoriseres og klassifiseres på bakgrunn av, og rasisme om den daglige utøvelsen av denne kategoriseringen og klassifiseringen»* (Synnes & Fylkenes, 2019). Whiteness kan forstås som *«noe som «tas for gitt», og når det ikke problematiseres, bidrar det som regel til å skape et hierarkisk skille mellom oss og «de andre»»* (Gillborn, 2005, i Walseth, 2019, s. 32). Jeg skal i denne oppgaven bruke whiteness begrepet til å se på friluftslivsundervisningens innhold og praktisering. Whiteness begrepet har fem ulike dimensjoner. Begrepet kan vise til et privilegium, rasisme, makt, diskurs, identitet og ideologi. Kategoriene er teoretisk relaterte til hverandre og blir derfor brukt om hverandre (Fylkenes, 2019a).

I følge whiteness teorien viser begrepet til de fordelene hvite mennesker oppnår på grunn av deres hudfarge. Disse privilegiene gir dem en sosial rangering i samfunnet og denne rangeringen opprettholdes ved at de ignorerer og ikke erkjenner disse fordelene. Disse privilegiene er institusjonalisert, som for eksempel utdanningsinstitusjoner, noe som fører til at majoriteten ikke oppfatter selv at det er på bekostning av «de andre» (Fylkenes, 2019a). Whiteness kan i tillegg forstås som rasisme. Kjentegn ved dette er at rasismen er skjult og de som utøver den har ikke en intensjon om å diskriminere. Rasismen kan komme til uttrykk gjennom ord og handlinger som «tas for gitt» av den som utøver den, men som kan ha diskriminerende konsekvenser. Det spesielle ved whiteness er at den fungerer best som skjult og taus makt. Denne type makt kommer til uttrykk gjennom hverdagslige praksiser og har en

normaliserende funksjon. Whiteness begrepet viser ofte til en hvit standard og maktposisjonen som andre blir sammenlignet med og vurdert ut ifra. Den hvite dominansen opprettholdes blant annet gjennom marginalisering og undertrykkelse av de andre, og i den grad begge parter ignorerer og aksepterer den (Fylkenes, 2019a, s. 26). Whiteness operer gjennom samfunnsstrukturer og kommuniseres til oss på mer eller mindre synlige måter (Synnes & Fylkenes, 2019, 3 avst). Eksempelvis vil den legge føringer hva det vil si å være fullgod norsk. Det vil si hvilken verdi og normer du skal besitte og at du for eksempel skal elske friluftsliv.

2.2.2 Bourdieus teoretiske rammeverk

Jeg skal bruke Pierre Bourdieus teoretiske rammeverk for å forstå mine informanters erfaringer med friluftslivsundervisningen på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag. Bourdieus tre grunnbegreper er habitus, felt og kapital, og de skal forstås som analytiske verktøy.

Habitus utgjør kjernen i Bourdieus forståelse av aktører i samfunnet. Bourdieu definerer habitus som «*et integrert system av varige og kroppsliggjorte disposisjoner som regulerer hvordan vi oppfatter, vurderer og handler i den fysiske og sosiale verden*» (Aakvaag, 2008, s. 160). Det vil si at habitus er tillærte tanke-, adferds og smaksmønstre som først utvikles i primærsosialiseringen. Disse mønstrene, eller disposisjonene læres i hovedsak gjennom erfaringer og påvirkes i hovedsak av familiens vaner, verdier og normer i de tidlige år. Disposisjonene læres gjennom observasjon og erfaringer, dermed forankret og naturalisert i kroppen. Med andre ord er habitus kroppsliggjort og kommer til syne gjennom sosiale sammenhenger. Habitus kan forstås som en ryggmargrefleks som påvirker hvordan en person oppfatter, forstår og handler i nye situasjoner uten å måtte tenke seg om (Aakvaag, 2008). Med andre ord er det habitus som muliggjør vår deltakelse i ulike sosiale settinger og gir evnen til å orientere oss på en fornuftig og selvstendig måte i samfunnslivet (ibid).

Siden habitus er kroppsliggjort vil den være varig og stabil, og er dermed grunnlaget i en persons identitet. Ifølge Bourdieu (Wilken, 2006) er habitus vanskelig å forandre, men det vil ikke si at den er uforanderlig. Forandring i habitus er knyttet til forandring i en persons ytre omgivelser. For eksempel kan en person tre inn i et nytt felt og tilegne seg feltets rådende disposisjoner i samhandling med nye individer og grupper. Dette forutsetter en sosial forankring i og en individuell aksept av det nye sosiale miljøet, men krever også en aksept av vedkommende fra det nye miljøet. En forandring av habitus kan skje, men over lengre tid på en mest mulig naturlig måte (ibid). Aakvaag (2008) hevder at habitus har et sosialt opphav og er

strukturert i samfunnet. Det vil si at «*habitus formes gjennom at vi inkorporerer de sosiale betingelsene vi vokser opp under*» (Aakvaag, 2008, s. 161). Derfor vil man utvikle forskjellige habitus i ulike sosiale miljøer. Habitusen anses som klassespesifikk og gjenspeiler personens posisjon i det sosiale rom. Den gjør at vi fungerer bra i noen sosiale, men dårlig i andre (ibid).

Mens habitusbegrepet beskriver bakgrunnen for og rammene rundt en persons praksis, beskriver feltbegrepet de sosiale arenaer som praksisen utspiller seg innenfor (Wilken, 2006). Hvert felt har sin egen logikk og virkemåte, og en person kan oppholde seg innenfor ulike felt samtidig og til ulik tid. Ifølge Wilken (2008) finnes det ulike former for kapital innenfor hvert felt og omtaler dette som *feltspesifikke kapital*. Mengden og sammensetningen av en aktørs feltspesifikke kapital avgjør posisjonen man får innenfor et sosialt felt (Aakvaag, 2008).

Posisjoner i feltet opprettholdes gjennom et maktspill mellom de som dominerer, og dem som blir dominert. De som dominerer ønsker å opprettholde sin maktposisjon ved å blant annet kontrollere premissene over de som blir dominert og over nye aktørene som trer inn i feltet (Aakvaag, 2008). Aakvaag hevder at de som blir dominert har to valg. På den ene siden kan de godta spillereglene og fremtre på en måte som gjør at de ikke utfordrer de dominerende, eller på den andre siden utfordre de som dominerer og arbeider for å endre de spillereglene som gjelder i feltet (ibid). Alle sosiale felt er «*preget av grunnleggende, taus og implisitt enighet som angår spillereglene på feltet og hva som skal gjelde som kapital*» (Aakvaag, 2008, s. 156). Denne enigheten kalles doxa. Doxa er de sidene ved et felt som aktørene tar for gitt og som de ikke finner grunn til å stille spørsmål ved. Det vil si at doxa setter seg i oss og opprettholdes gjennom våre praksiser i feltet (Wilken, 2006).

Kapital er et viktig begrep i Bourdieus analytiske verktøy og kan enkelt forstås som kompetansen hvert enkelte aktør besitter. Som nevnt ovenfor er det sosiale feltets doxa og de dominerende aktørene som bestemmer hvilke kapital som gir fordel i kampen om posisjoner og goder i feltet (Aakvaag, 2008). Bourdieu skiller mellom tre hovedformer for kapital; kulturell kapital, økonomisk kapital og sosial kapital (ibid).

Aakvaag (2008) hevder at Bourdieu betrakter økonomisk kapital som den viktigste kapitalformen. Økonomisk kapital handler om alle former for økonomiske ressurser som kan omsettes til penger (ibid), Eksempler på økonomisk kapital er penger, aksjer, eiendommer, redskaper osv. Økonomien til en aktør har en avgjørende betydning for hvor i hierarkiet

vedkommende befinner seg. Økonomisk kapital har stor symbolsk verdi, fordi den kan konverteres til kulturell og sosial kapital (ibid).

Kulturell kapital referer til en kulturspesifikk kompetanse som en aktør besitter (Wilken, 2006). Kulturell kapital kan forstås som kulturspesifikk kompetanse som en aktør besitter (Wilken, 2006). Den kulturelle kompetansen skjer gjennom en sosial overføring fra familien og gjennom det miljøet man er vokst opp i. Aakvaag (2008) deler denne kapitalformen i to hovedtyper, der den første typen er uformell og kalles «dannelses» og «god smak». Dette er den kroppsliggjorte habitusen og tilegnes hovedsakelig gjennom sosial overføring fra familie og det miljøet man vokser opp i. Den andre hovedformen for kulturell kapital er mer formell og kalles «utdanningskapital» (Aakvaag, 2008). Utdanningskapital handler om hvilken utdanningsbakgrunn en aktør har og uttrykkes blant annet gjennom utdanningstitler i form av vitnemål, publikasjoner, forskning, bøker osv.

Det siste formen for kulturell kapital er sosial kapital. Sosial kapital er hvilke sosiale forbindelser man har og handler om hvilke fordeler en aktør kan få gjennom sitt sosiale nettverk og forbindelser (Wilken, 2006). Et godt sosialt nettverk vil gi aktøren makt som ellers hadde vært vanskelig å oppnå (Aakvaag, 2008). Eksempelvis får jobb et sted uten relevant erfaring og utdanning på bakgrunn av sitt sosiale nettverk. Muligheten for å profitere av sosial kapital økes med mengden av økonomisk og kulturell kapital (Wilken, 2006). Felles for alle kapitalformene er at de fungerer som hjelpemidler til å gå inn i dominerende posisjoner innenfor de felt de hører inn under.

2.3 Tidligere forskning

Det er gjort lite forskning på friluftslivundervisning på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag både i Norge og internasjonalt. Det er et stort forskningshull innenfor dette feltet og jeg ønsker å bidra med min masteroppgave å tette dette hullet. Jeg har utført et litteratursøk på feltet slik at jeg har fått en overordnet oversikt over relevant forskning for min masteroppgave. I tillegg er det av interesse å se mine funn opp mot tidligere forskning. Jeg har begrenset søket til å se på forskning som omhandler minoritetsungdom, friluftsliv og integrasjon, samt «whiteness» i faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag, og kroppsøvingsfaget. Prosessen med å utføre litteratursøket for min forskningsoppgave var både vanskelig og tidskrevende. Jeg søkte derfor om hjelp på skolens bibliotek og fikk en veiledningstime. I forkant av

veiledningstimen hadde jeg gjort klart aktuelle søkeord. På veiledningstimen fikk jeg opplæring i hvordan man kan gjennomføre det systematiske søket. I tillegg fikk jeg en liste med forslag til aktuelle databaser som kunne brukes. Jeg har i hovedsak brukt databaser som er tilgjengelige for studenter på OsloMet. Databasene jeg har brukt er Eric (via EBSCOhost), Oria, Norart, SPORTDiscus og Nordic studies in Education. Jeg har i tillegg kontaktet andre forskere på OsloMet som har jobbet med samme tema og fått tilsendt relevante artikler for min forskningsoppgave.

2.3.1 Minoritetsungdom, friluftsliv og integrasjon

Friluftsliv er en viktig del av den norske nasjonale identiteten og den norske kulturarven (Klima- og miljødepartementet, 2015). I dag knyttes det en rekke fordeler med det å være ute i naturen. Ifølge Klima og miljødepartementet (2015) har friluftsliv dokumentert helseeffekt og er en viktig faktor for befolkningens livskvalitet (ibid). Regjeringen har derfor satt et hovedmål om at befolkningen utøver friluftsliv jevnlig. For å ivareta dette målet ønsker regjeringen blant annet tilrettelegging og bevaring av viktige friluftslivsområder, og stimulering til økt friluftslivsaktivitet for alle. I tillegg ønsker de at naturen i større grad skal brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge (Klima- og miljødepartementet, 2015)

Til tross for regjeringens ønske om at den norske befolkningen skal være mer ute i naturen, har innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre en betydelig lavere deltakelse i friluftsliv. I senere tid har det blitt skrevet en rekke master/hovedfagsoppgaver om friluftsliv og minoritetsungdom. Det er skrevet en del masteroppgaver (Bendu, 2010; Naustdal, 2012; Trangsrud, 2012; Gøtz, 2014; Andersen, 2019), sammen en doktorgrad (Broch, 2018) fra Norge. I tillegg anvender jeg foreløpige funn fra en norsk doktorgrads prosjekt skrevet av Anderson (2018).

Studiene som inkluderer informanter med minoritetsbakgrunn og deres opplevelser, gir ikke et ensartet bilde av friluftsliv. En fellesnevner for studiene er at informantene ikke har norsk friluftsliv som en del av sin primærsosialisering og habitus (Naustdal, 2012; Gøtz, 2014; Broch, 2018; Andersen, 2019) som kan føre til negative opplevelser og mangel på læring og mestring. Til tross for dette diskuteres det om at enkelte informanter har en positiv innstilling til naturen og ser på tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som ski, skogs og fjellturer som positive utfordringer (Gøtz, 2014; Andersen, 2019). I tillegg opplever informantene økt selvforståelse, identitetsdannelse og kulturforståelse ved å bedrive friluftsliv (Trangsrud, 2012; Broch, 2018;

Andersen, 2019). Flere informanter forteller at de bruker nærområdet til mer urbane friluftslivsaktiviteter som for eksempel bading og piknik (Bendu, 2010; Trangsrud; 2012). Andersens (2019) forskningsoppgave viser at programfaget friluftsliv har blitt mer populært blant minoritetsjenter på en videregående skole. Sekundærsosialiseringen (barnehage og skole) til minoritetsjentene har medvirket til at de har tilstrekkelig grunnlag for å kunne lykkes med det å ferdes ute i naturen. I tillegg har jentene tilegnet seg andre kapitalformer som oppveier for eventuell manglete friluftslivserfaring. Jentene forstår friluftslivsfeltets spilleregler og inntar dermed en dominerende maktposisjon i gruppen (Andersen, 2019).

Forskning viser generell lavere deltakelse i friluftsliv blant innbyggere med minoritetsbakgrunn (Norsk friluftsliv, 2019). I Brochs (2018) sin doktorgradsoppgave kommer det tydelig frem at friluftslivsområdene i Oslo og omegn ikke er nøytrale arenaer, til tross for at ideen om at naturen er likt for alle står sterkt i norsk kultur. Det er flere informanter som opplever økt «fremmedfølelse» når de ferdes ute i naturen, spesielt ved tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som ski, skogs- og fjellturer (Bendu, 2010; Gøtz, 2014; Broch, 2018). Et eksempel er en beskrivelse av «Leas» første tur i Nordmarka (Broch, 2019). Her følte hun seg alene i et hvitt landskap, der både snøen og menneskene var hvite. Hun var redd for andres reaksjoner og irriterte seg over at alle kun smilte til henne (ibid). Informantene til Naustdal (2012) forbinder deres første møte med friluftsliv som et karakterjag. De mister sitt fokus på naturopplevelsen og det sosiale aspektet med friluftslivsturene, og ser dermed ikke poenget med å bedrive friluftsliv på skolen. I tillegg må minoritetsungdommene endre sin habitus og kulturelle kapital i friluftslivsfeltet, slik at de kan få innpass og bli verdsatt av majoritetsungdommene (Naustdal, 2012).

I Norge blir friluftsliv og natur ofte brukt som integreringsarena, der innvandrere både kan lære om den norske kulturen og det norske språket. Gjennom friluftsliv er det større sjanse for at innvandrere blir kjent med nordmenn, finne felles interesser og blir introdusert til norske verdier og normer. Til tross for at det er et politisk mål om å øke deltakelse i friluftsliv blant innvandrere er det lite forskning på om naturen faktisk fungerer som en integreringsarena (Klima- og miljødepartementet, 2015). Anderson (2018) forsker på om friluftsliv egner seg som integreringsarena. De foreløpige funnene til Anderson (2018) tyder på at friluftsliv som integreringsarena både har inkluderende og ekskluderende virkning (Anderson, 2018). Friluftsliv som integreringsarena kan aktivisere, engasjere og inkludere innvandrere. *«Møter som skjer i friluftsliv legger til rette for mer meningsfull kontakt, det åpner for at flyktninger og*

lokale innbyggere kommer nærmere hverandre, fører mer meningsfulle samtaler, og blir bedre kjent, samtidig som flyktninger får mulighet til å lære språket» (Andersson, 2018). På den andre siden ser man at friluftsliv kan være ekskluderende. Innvandrere opplever å ikke høre til, passe inn eller mestre på friluftslivsturene. Dermed øker forskjellene mellom innvandrere og nordmenn, og blir ekstra synlige i naturen (Bendu, 2010; Gøtz, 2014). Trangsrud (2012) legger til grunn at det er nødvendig med en bevisstgjøring om at friluftsliv kan romme et mangfold av praksiser og meninger, også fra andre kulturer og land, dersom vi vil unngå at friluftsliv blir en form for fornorsking fremfor integrering.

2.3.2 Kroppsøving og Whiteness

Jeg gjennomførte et litteratursøk for å finne mest mulig relevant forskning gjort på faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag med «whiteness» som et teoretisk utgangspunkt. Innenfor norsk kontekst finnes det relativt lite til ingen forskning på dette området. Derfor valgte jeg å utvide søket mitt til forskning gjort internasjonalt innenfor fagfeltet. Jeg fant kun tre artikler som er publisert innen faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag og som har anvendt «whiteness» i sin forskning. Jeg skal gi en kort presentasjon av funnene i disse forskningsartiklene.

Flintoff, Dowling og Fitzgerald (2014) har gjennom sin studie forsøkt å undersøke hvordan «whiteness» opererer i faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag gjennom en kritisk refleksjon av deres karrierer og opplevelser. Å reflektere kritisk over egne fortellinger og karrierer har vært det første steget i å akseptere hvordan «whiteness» fungerer og hvordan vi begynne å jobbe mot det. Flintoff et al. (2014) hevder at whiteness operer på tre måter gjennom faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag. For det første opererer whiteness gjennom at «hvite» kropper blir sett som det «naturlige» og det normale, som «de andre» blir sammenlignet og vurdert opp mot. For det andre forteller informantene at de som kroppsøvingslærere og faglærerutdannere har brukt «technique of exnomination», dette er en prosess som fører til at de som lærere både har vært i stand til å ignorere egen etnisitet og ikke klart å erkjenne «racialised selves». «Whiteness» kommer også til syne i undervisningspraksisen til lærerne. Kroppsøvingslærernes erfaringer og kunnskap har vært standarden i «tatt for gitte» aktiviteter som deres studenters opplevelser i disse aktiviteter måles opp mot. Flintoff et al. (2014) forklarer hvordan whiteness opererer i faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag og hevder at lærerutdanningsens diskurs rundt rase på sitt beste fokuserer på å forstå «racialised 'other'» og på sitt verste ikke problematiserer diskursen i det hele tatt. Ved å ikke

problematisere rase i forskning har man heller ikke klart å bryte ned universelle diskurser står for at «hvit-er-normen» og man har heller ikke problematisert hvite personers privilegerte posisjon. Kritisk refleksjon er det første steget mot å forstå hvordan whiteness opererer og kun på denne måten kan vi bryte det ned. Studien konkluderer med at det eksisterer utfordringer når det kommer til (anti) rasisme i kroppsøvningsundervisningen, og viser at et fokus på whiteness kan gi et godt utgangspunkt for å motarbeide disse utfordringene. Studien hevder videre at dersom man er hvit og utdanner fremtidige lærere må man stille seg kritisk til egen rolle i disse prosessene (praksiser som fører til en type «whiteness»). Hvis ikke kan de ikke forvente at deres studenter gjør det samme.

Barker (2017) har i sin forskningsoppgave forsøkt å undersøke hvordan kroppsøvningslæreres valg av innhold og organisering i kroppsøvningsundervisningen preger deres elevers erfaringer og opplevelser. Utvalget består av tre svenske kroppsøvningslærere på videregående skole. Barker konkluderer med at kroppsøvningslærernes praksis som er ubevisst preget av deres tillærte atferds-, tanke- og smaksmønstre. Siden kroppsøvningslærerne har en hvit majoritetsbakgrunn vil deres majoritetskultur fremstilles som «det normale» og «det riktige» perspektivet på helse, trening og kroppsøving. Barker (2017) hevder at kroppsøvningslærerne er forankret i en hvithetsdiskurs og eksemplifiserer det med lærernes syn på hvordan friluftsliv bør bedrives. Friluftsliv skal gjøres på samme måte som lærerne er vant til fra sin oppvekst. En slik praktisering av kroppsøvningsfaget vil gi hvite elever med majoritetsbakgrunn mest makt og innflytelse i kroppsøvningsundervisningen.

Flintoff og Dowling (2017) finner en tilsvarende «whiteness» diskurs i sin studie, hvor de forsøker å undersøke hvordan «whiteness» opererer både i kroppsøvningsundervisning på skole og faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag. Utvalget deres består av lærere på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag, og kroppsøvningslærere på skole. I likhet med Barker (2017) viser deres funn av lærernes valg av innhold og organisering av undervisningen er preget av en hvit habitus. Lærerne velger å fokusere på aktiviteter (skigåing) som gir studenter og elever med majoritetsbakgrunn mest makt og innflytelse i undervisningen. Til tross for dette tenker lærerne at de har en inkluderende pedagogikk og en fargeblind tilnærming til å ikke se «rase» i sin undervisningspraksis. Studie konkluderer med at *«racialised discourses about the body intersect with those of gender and class to have material effects on the opportunities and achievements of racialised others within PE (whilst privileging those of white students and teachers)»* (Dowling & Flintoff, 2017, s. 130)

3.0 Metode

Metode betyr «veien mot målet», og er et verktøy som forskeren bruker for å kunne studere fenomener på en hensiktsmessig måte (Kvale og Brinkmann, 2015). Metoden jeg benytter i dette forskningsprosjektet skal hjelpe meg med å belyse min problemstilling.

I dette kapittelet skal jeg gjøre rede for og begrunne mitt metodiske valg. Jeg skal starte med å avklare den vitenskapeteoretiske tilnærmingen jeg har benyttet. Etter det skal jeg presentere kvalitativ metode og fokusgruppeintervju som datainnsamlingsmetode. Videre skal jeg gjøre rede for min utvelgelsesstrategi og gi en kort beskrivelse av utvalget. Deretter skal jeg beskrive analyseprosessen og forklare hvordan datamaterialet er analysert. Dernest blir reliabilitet, validitet og overførbarhet diskutert. Avslutningsvis gjør jeg rede for hvilke etiske betraktninger som har blitt gjort underveis i oppgaven. Innledningsvis skal jeg starte med å gjøre rede for hvilken forforståelse jeg går inn i forskningsoppgaven med.

3.1 Forforståelse

Neumann og Neumann (2012) hevder at forskeren ikke kan være helt objektiv, og at idealet om objektivitet er en umulighet i kvalitativ forskning. Det vil alltid være en form for forforståelse som preger forskningsprosessen. Det vil si at jeg må være bevisst på hva jeg har med i forskningssituasjonen av oppfatninger, meninger, kunnskap, erfaringer og fordommer (Neumann & Neumann, 2012). Forforståelse for mitt vedkommende omhandler egne livserfaringer som er blant annet hverdagerfaringer, studieerfaringer og profesjonelle erfaringer. Derfor er det nyttig i en forskningsoppgave å posisjonere seg selv som forsker. For å tydeliggjøre min forforståelse ble jeg av veileder bedt om å skrive ned min forforståelse før datainnsamlingen. Under kommer teksten som beskriver min forforståelse.

Jeg er født og oppvokst på Hovseter i Oslo, men mine foreldre kommer fra Pakistan. Det at jeg har foreldre fra Pakistan har hatt en stor betydning for hvor mye friluftsliverfaring jeg har fra min oppvekst. Jeg vokste opp i et boligområde på vestkanten i Oslo. Fra Hovseter hadde vi tilgang til friluftslivsområdet Mærradalen og i tillegg var det cirka 20 minutter gange til Sørkedalen og videre til Nordmarka. I min oppvekst var far fraværende og mamma hadde ansvaret for oppdragelsen til meg og mine søsken. Som alenemor hadde hun verken tid eller økonomi til å ta med oss på friluftslivsturer. Det jeg fikk av erfaringer med friluftslivsturer i barndommen var frilek i skogen med mine venner i nærområdet. Det at jeg som forsker og

intervjuer har en minoritetsbakgrunn kan ha en virkning på forskningsprosessen. Min etniske bakgrunn kan påvirke forskningsprosessen både på en positiv og negativ måte. En fordel med min minoritetsbakgrunn er at det kan påvirke relasjonen mellom meg og mine informanter positivt. Informantene vil ha tillitt til meg som en forsker og intervjuer fordi de tenker at jeg enklere forstår deres erfaringer og opplevelser som minoriteter. En negativ konsekvens kan være at informantene føler at jeg ønsker å distansere meg fra dem ved å forske på deres erfaringer med utgangspunkt i at de har minoritetsbakgrunn. Det at jeg som forsker og intervjuer har minoritetsbakgrunn og skal forske på studenter med minoritetsbakgrunn, kan påvirke resultatene. Jeg må derfor være bevisst egen forskerrolle og forholde meg profesjonell og objektiv så langt det lar seg gjøre under hele forskningsprosessen.

På barne-, ungdom- og videregående skole var jeg ofte med på dagsturer i naturen, men når vi hadde overnattingsturer ble jeg som regel igjen på skolen og hadde undervisning med en annen klasse. Hovedgrunnen for at jeg ikke fikk være med på turene var at mor tenkte at turene krevde friluftslivserfaring og dersom man ikke hadde nok erfaring var turene «farlig» å delta på. En underliggende grunn for at jeg ikke fikk være med på turene var at skolene krevde at foreldrene betalte for turene. Friluftslivsturene var ofte dyre, og krevde som regel nytt og dyrt utstyr som jeg ikke hadde hjemme. Etter videregående skole utførte jeg førstegangstjenesten i forsvaret og begynte deretter på hærens befalsskole. Det var i forsvaret jeg fikk mitt første «ordentlige» møte med friluftsliv. I militæret fikk jeg god opplæring i hvordan man planlegger og gjennomfører gode friluftslivsturer. I tillegg erfarte jeg viktigheten av å ha riktig type klær og utstyr til enhver tid. Etter militæret begynte jeg på bachelorstudiet idrett, friluftsliv og helse. Jeg valgte dette studiet på grunn av mitt ønske om å jobbe som kroppsøvlingslærer og interesse for friluftsliv. De beste minnene, erfaringene og opplevelsene jeg har fra bachelorstudiet er de ulike friluftslivsturene.

Underveis i bacheloren ble jeg kjent med noen studenter som gikk det samme studiet i kullet under meg. Blant disse studentene var det noen få med minoritetsbakgrunn og vi fikk bra relasjon til hverandre som senere utviklet seg til bekjentskap. Studentene tok kontakt med meg hver gang de hadde studierelaterte spørsmål. Det kunne for eksempel være spørsmål om eksamen, innleveringsoppgaver og de ulike friluftslivsturene. I hovedsak ønsket studentene tips om hvordan de skulle lese til eksamen og hva de skulle prioritere av pensum. I tillegg ønsket dem praktisk informasjon om friluftslivsturene. Jeg hjalp dem så godt jeg kunne ved å blant annet gi dem nyttige tips og låne dem mine notater fra undervisningene. De fikk også tilbud om

å låne det jeg hadde av friluftslivsutstyr dersom de trengte det. Det at jeg kjente noen av informantene kan prege noen av intervjuene. Dette er et maktforhold som jeg må være oppmerksom på under forskningsprosessen. Jeg kontaktet en av studentene med minoritetsbakgrunn i startfasen av forskningsoppgaven og lurte på om han var interessert i delta prosjektet dersom det ble relevant. Han svarte at jeg ikke skulle tenke på det og at han skyldte meg det på grunn av all den hjelpen han hadde fått av meg i løpet av studiet. I tillegg skulle han sørge for at flere studenter takket ja til deltagelse i forskningsoppgaven. Det at jeg og noen av mine informanter har kjennskap til hverandre fra tidligere kan ha en innvirkning på intervjuene. Det kan hende noen av informantene stiller opp på intervjuene som en «pay back» og dette kan påvirke datamaterialet på en negativ måte fordi egentlige ikke er interessert i forskningstemaet.

Ut ifra de forutsetninger jeg har for å svare på min problemstilling antok jeg at lærerstudenter med minoritetsbakgrunn erfarer friluftslivsundervisningene på faglærerstudiet i kroppsøving og idrett på ulike måter. Studentenes opplevelser og erfaringer med friluftsliv påvirkes av deres vaner, holdninger og normer som de har tillært seg gjennom sin primær- og sekundærsosialisering. Det vil si at informantene som har tidligere erfaringer med friluftsliv vil mest sannsynlig få positive opplevelser på friluftslivsundervisningen på faglærerstudiet. Informantene som har lite til ingen tidligere erfaringer med å være ute i naturen vil mest sannsynlig få negative opplevelser på friluftslivsturene. I tillegg tror jeg at friluftslivsturene krever at informantene eier eller kan låne grunnleggende friluftslivsutstyr og bekledning når de er ute i naturen for å få mest mulig positive erfaringer. Dersom informantene mangler både utstyr og bekledning kan de få negative opplevelser og erfaringer på friluftslivsturene.

3.2 Vitenskapsteoretisk tilnærming

I følge Thagaard (2013, s. 37) er det «*et gjensidig påvirkningsforhold mellom forskerens teoretiske utgangspunkt og tendenser i datamaterialet*». Den vitenskapelige forankringen vil prege hvilken informasjon som søkes og blir et utgangspunkt for forskerens forståelsesutvikling (Thagaard, 2013, s. 37). I denne masteroppgaven søker jeg å fortolke faglærerstudentenes oppfatninger og erfaringer med friluftslivsundervisningen på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag. Med utgangspunkt i min datainnsamling har jeg brukt kritisk teori som vitenskapsteoretisk tilnærming. «*Kritisk teori legger vekt på ideologiavsløring og kritisk standpunkt til samfunnets etablerte strukturer*» (Thagaard, 2013, s. 43). Forskeren retter oppmerksomheten mot prosessene som bidrar til at bestemte interesser fremmes på bekostning

av andre. Alvesson og Sköldberg (2017) beskriver kritisk forskning som en trippel hermeneutikk. Det betyr at forskeren fortolker informantens fortolkning, og samtidig stiller seg kritisk til den. Forskeren og informantene vil lete etter skjulte agendaer og behov (Alvesson & Sköldberg, 2017, s. 265).

3.3 Kvalitativ metode

Jeg har valgt å bruke kvalitativt forskningsintervju som datainnsamlingsmetode. Et kvalitativt forskningsintervju egner seg godt fordi jeg ønsker å belyse mine informanternes subjektive beskrivelser ut ifra deres egen livsverden (Kvale & Brinkmann, 2015). Kvalitativ metode tar utgangspunkt i å forstå sosiale fenomener og intervju baserer seg på samme faktorer. Det gir et godt grunnlag for forståelse av mine informanternes erfaringer, oppfatninger og tanker om friluftslivsundervisningen på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag. Thagaard (2013, s. 95) understreker dette ved å hevde at formålet med et forskningsintervju er å få bredt og omfattende informasjon om hvordan mennesker opplever sin livssituasjon, og hvilke synspunkter og perspektiver de har på temaer som blir tatt opp i intervjusituasjonen. Kvalitativt intervju karakteriseres som en samtale med en struktur og et formål, og gjør det mulig å få fyldige og detaljerte beskrivelser (Christoffersen & Johannessen, 2012).

Jeg har valgt å bruke delvis strukturert intervjuform som utgangspunkt for mine fokusgruppeintervjuer. Delvis strukturert intervjuguide vil være et godt utgangspunkt for intervju, når intervjueren ønsker å bestemme og justere rekkefølge, temaer og spørsmål underveis i intervjuet (Christoffersen & Johannessen, 2012). Et delvis strukturert intervju egner seg godt for min overordnede problemstilling fordi det er gjort lite forskning på feltet. Det kan i tillegg dukke opp viktige temaer og relevante spørsmål underveis i intervjuene som kan ha betydning for min problemstilling. Ved å benytte et delvis strukturert intervju vil jeg ha mulighet til å fokusere på de nye relevante temaene som dukker opp og stille oppfølgende spørsmål for å samle inn mest mulig relevant data.

Jeg har benyttet meg av fokusgruppeintervju i dette prosjektet. Fokusgruppeintervju blir ofte betegnet som fokusgrupper i kvalitativ forskning. I følge Thagaard (2013) er fokusgruppeintervju nyttig når forskeren ønsker å få innsikt i holdninger og meninger hos informanter innenfor det feltet som skal studeres. I et fokusgruppeintervju skal forskeren presentere prosjektets temaer som informantene skal diskutere. Gjennom diskusjonen i

fokusgruppen gir informantene respons på hverandres synspunkter og ulike holdninger synliggjøres. «*Diskusjoner innenfor fokusgruppen kan derfor bidra til å utdype de temaene som er relevante for prosjektet*» (Thagaard, 2013, s. 99). I en fokusgruppediskusjon kan det være tendens til at de mest dominerende synspunktene fremmes, fordi informantene med annerledes synspunkter kan vegre seg for å presentere dem i gruppen. For å sikre at alle informanternes synspunkter og holdninger kommer frem i gruppeintervjuet er det viktig at forskeren styrer diskusjonen og oppmuntrer alle til å delta (ibid). Forskeren er avhengig av god balanse og fleksibilitet under intervjuene slik at det kommer frem best mulig data. Derfor valgte jeg å utarbeide en intervjuguide som jeg tok med på gruppeintervjuene, (Thagaard, 2013).

3.4 Fokusgruppeintervju

Som metodisk tilnærming i min masteroppgave har jeg valgt å gjennomføre tre fokusgruppeintervjuer. Ifølge Kvale og Brinkmann (2015, s 179) er «*fokusgruppeintervjuet velegnet til eksplorative undersøkelser på et nytt område, ettersom den livlige, kollektive ordvekslingen kan bringe frem flere spontane ekspressive og emosjonelle synspunkter enn når man bruker individuelle intervjuer*». Jeg skal forske på et område som er relativt nytt i norsk kontekst og mener derfor at fokusgruppeintervju egner seg best for min masteroppgave. Et fokusgruppeintervju består som regel av seks til ti deltakere og ledes av en moderator (Chrzanowska, 2002 i Kvale & Brinkmann, 2015 s.179). Gruppemoderatoren presenterer emnene som skal diskuteres, og legger til rette for meningsveksling. Målet med fokusgruppeintervju er å få frem synspunkter, tanker, meninger og holdninger som handler om det fokuserte temaet. Gruppemoderatoren må legge til rette for en åpen dialog hvor hvert enkelt medlem har mulighet til å ta del i diskusjonen og uttrykke sine ytringer selv om de er motstridende de dominerende synspunktene i fokusgruppen (Thagaard, 2013, s. 99). Det er gruppemoderatoren oppgave styre diskusjonen og oppmuntre alle til å delta intervjuene (ibid).

Selv om en fokusgruppe bør bestå av seks til ti personer betyr det ikke at fokusgruppen kan bestå av færre personer. Jeg gjennomførte tre fokusgruppeintervjuer for dette prosjektet hvorav to av intervjuene foregikk med tre personer og det siste intervjuet var med to personer. En av hovedgrunnene for at fokusgruppene ikke bestod av det anbefalte antallet var at informantene ikke hadde mulighet til å stille til intervju på samme dag. I tillegg hadde jeg under forberedelse av intervjuguiden satt sammen fokusgruppene med informanter jeg tenkte kunne fungere bra sammen, slik at de kunne være komfortable med å ytre sine synspunkter, meninger og

holdninger selv om de var motstridende til gruppen. Formålet med fokusgrupper er ikke å komme til enighet om eller presentere løsninger på de spørsmålene som diskuteres, men å få frem forskjellige synspunkter på saken (Thagaard, 2013. s. 179).

3.5 Intervjuguide og pilotintervju

Ifølge Kvale og Brinkmann (2015) er utgangspunktet for et vellykket intervju at forskeren tilegner seg nødvendige kunnskaper om temaene som skal tas opp i intervjuet. Dermed kan forskeren formulere spørsmål som oppleves som relevante for intervjupersonene og gi forskeren mest mulig relevant data om forskningstemaet. For å få til dette kan forskeren ta i bruk en intervjuguide og gjennomføre pilotintervju for å være mest mulig forberedt til forskningsintervjuene.

3.5.1 Intervjuguide

«En Intervjuguide kan forklares som et manuskript som strukturerer intervjuforløpet mer eller mindre stramt» (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 162). Intervjuguiden er et hjelpemiddel som skal være med å holde en viss struktur over samtalene i intervjuet og sikre at temaene jeg ønsket opplysninger om ble gjennomgått (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 162). I dette forskningsprosjektet brukte jeg et delvis strukturelt intervju og derfor inneholder intervjuguiden min en oversikt over emner som skal dekkes, og forslag til spørsmål. Jeg fulgte ikke intervjuguiden slavisk, men valgte å styre intervjusamtalen etter skjønn og varsomhet som var bestemmende for hvor mye jeg ønsket å følge opp informantenes svar og de nye retningene de kunne åpne for (ibid).

Jeg utformet intervjuguiden [vedlegg 1] min etter «tre-med-grener-modellen». I denne modellen representerer stammen hovedtemaet og grenene de enkelte temaer (Thagaard, 2013, s. 103). I følge Thagaard (2013, s. 103) skal hvert tema utdypes med oppfølgingsspørsmål. Det var mitt ansvar som intervjuer å styre intervjusamtalen slik at jeg fikk nok opplysninger om hvert enkelte tema og samtidig dekket alle temaene i intervjuet. Jeg hadde lagt opp intervjuguiden slik at det var muligheter for pauser under intervjuet. Grunnen til dette var at jeg kunne reflektere over informasjonen jeg hadde fått og kunne tenke over hvordan intervjuet skulle gå videre.

Før jeg utarbeidet intervjuguiden leste jeg meg opp på temaene jeg ønsket å få informasjon om. Jeg tilegnet meg nødvendig kompetanse om fenomenet slik at jeg kunne stille spørsmål som opplevdes som relevante for intervjupersonene. Intervjuguiden ble utarbeidet etter samtale med veileder. Jeg brukte mine tidligere erfaringer fra friluftlivsturene på studiet som et slags holdepunkt for intervjuguiden. For å få svar på oppgavens problemstilling måtte jeg sørge for at jeg stilte de riktige spørsmålene som oppmuntret intervjupersonene til å fortelle om sine fortellinger, synspunkter og erfaringer. Intervjuguiden inneholdt derfor grundig gjennomtenkte hovedspørsmål og oppfølgingsspørsmål (Thagaard, 2013).

3.5.2 Pilotintervju

Etter at jeg hadde laget intervjuguiden ønsket jeg å teste ut hvordan spørsmålene fungerte. Jeg gjennomførte to pilotintervjuer slik at jeg kunne utvikle egen intervjukompetanse. Etter samtale med min veileder valgte jeg å bruke intervjupersoner med friluftlivserfaring slik at pilotintervjuene kunne synliggjøre hvilke problemer jeg kunne møte på under de reelle intervjuene. Det første pilotintervjuet var med tre studiekamerater fra faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag. Fordelen var at de hadde gjennomført samme type friluftlivsturer som mine informanter har gjennomført på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag. Det andre pilotintervjuet hadde jeg med tre bekjente der alle har minoritetsbakgrunn. På denne måten fikk jeg tilbakemeldinger på om spørsmålene var forståelige og ikke for ledende. Pilotintervjuene ga meg flere fordeler inn mot datainnsamlingen. Jeg fikk også testet ut den tekniske delen av intervjuprosessen; hvordan taleopptakeren fungerte osv.

Gjennom to pilotintervjuer fikk jeg trent meg i rollen som intervjuer. Jeg valgte å intervjuer bekjente slik at intervjuene foregikk under trygge omstendigheter, slik at jeg fikk konstruktiv tilbakemelding på min rolle som intervjuer og på spørsmålene jeg hadde utarbeidet i intervjuguiden. Jeg fant ut at enkelte spørsmål var for generelle og at noen var for ledende. Tilbakemeldingen jeg fikk, sammen med justering av intervju spørsmålene dannet grunnlaget for den intervjuguiden jeg brukte i fokusgruppeintervjuene med informantene. Ved å lytte til opptakene av pilotintervjuene ble jeg oppmerksom på min egen måte å intervjuer på. Ved noen anledninger avbrøt jeg intervjupersonene under en diskusjon for å bytte til nytt tema. Jeg var både redd for at intervjuet skulle bli for langt, intervjupersonene skulle bli utålmodige og dermed ikke gi utfyllende svar på resten av intervjuet. Thagaard (2013, s.100) hevder at *«uansett hvor god erfaring vi har, er det viktig med prøveintervjuer i enhver ny*

undersøkessituasjon, slik at vi kan forberede oss på å intervju innenfor nye områder». Det viktigste med prøveintervjuene er å oppnå selvtillit i intervjusituasjonen.

3.6 Utvalg

I mitt forskningsprosjekt valgte jeg å benytte både et strategisk- og tilgjengelighetsutvalg. I følge Thagaard (2013, s. 60) baserer et strategisk valg seg på at forskeren velger informanter som har en karakteristika som er hensiktsmessig i forhold til problemstillingen og forskningsprosjektets teoretiske perspektiver. I prosessen med å velge ut hvilke informanter jeg skulle søke etter så jeg på hva som var mest formålstjenlig for å kunne besvare på min problemstilling. Formålet med mitt forskningsprosjekt er å belyse erfaringer studenter med minoritetsbakgrunn gjør i friluftslivsundervisningen på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag. For å svare på problemstillingen må det være to kriterier til stede hos informantene. Det første kriteriet er at informantene må være faglærerstudenter med minoritetsbakgrunn. Det andre kriteriet er at de må ha hatt friluftslivsundervisning på en faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag. I utgangspunktet vil kriteriene for deltagelse på dette forskningsprosjektet innebære et homogent utvalg (Kvale & Brinkmann, 2015). Selv om samtlige av mine informanter har minoritetsbakgrunn, går i samme klasse og har friluftslivsundervisningen sammen kan det diskuteres hvor homogent utvalget er. Informantene kommer fra forskjellige land med forskjellig kultur og religiøs tilhørighet. I tillegg er informantene fra forskjellige steder i Norge med ulike interesser, erfaringer og kunnskap. Det vil si at utvalget består av personer som er knyttet til ulike nettverk eller miljøer.

Jeg brukte snøballmetoden som fremgangsmåte til å velge ut mine informanter (Thagaard, 2013, s. 61). I følge Thagaard (2013) er et utvalg strategisk ved at deltakerne representerer egenskaper som er relevante for prosjektets problemstilling og fremgangsmåten for å velge ut informanter er basert på at de er tilgjengelige for forskeren. Da jeg skulle velge ut mine informanter startet jeg med å ta kontakt med en student som hadde de kjennetegnene og kvalifikasjonene som var relevante for forskningsprosjektets problemstilling og teoretiske perspektiver. Etter at studenten ble kjent med prosjektet spurte jeg om vedkommende kunne introdusere meg til andre som kunne ha tilsvarende egenskaper og kvalifikasjoner. Etter at jeg hadde vært i kontakt med informantene sendte jeg ut et informasjonsskriv og samtykkeerklæring [Vedlegg 2] slik at de kunne gi et skriftlig samtykke på at de ville delta på prosjektet.

I en kvalitativ studie vil tid og ressurser sette begrensninger for størrelsen av utvalget. I tillegg bør forskeren ta hensyn til at antallet informanter ikke bør være større enn det er mulig å gjennomføre det omfattende analysearbeidet (Thagaard, 2013, s. 65). Jeg ønsker å få en mest mulig nyansert forståelse av hvilke erfaringer faglærerstudenter med minoritetsbakgrunn har i friluftslivsundervisningen på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag. Jeg ønsket derfor å intervju flest mulig informanter, men måtte ta praktiske hensyn med tanke på tid, ressurser, geografi og tilgjengelighet.

3.6.1 Beskrivelse av utvalget

Samtlige informanter er menn mellom 18 – 30 år gamle. Felles for informantene er at de har minoritetsbakgrunn. Det vil si at deres foreldre er fra et annet land enn Norge. Informantene er studenter ved en faglærerlærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag på en høgskole/universitet. Alle går i samme klasse og har hatt friluftslivsundervisning i form av teori og praksis på studiet. Deltagerne blir presentert mer utdypende i kapittel 4.1.

3.7 Analyse av kvalitative data

I denne delen av kapittelet skal jeg presentere oppgavens analyseprosess. Jeg skal starte med å gjøre rede for hvilken vurdering og valg jeg tok ved transkribering av det innsamlende datamaterialet. Deretter skal se på hvordan jeg gikk frem for å kategorisere, bearbeide og analysere de transkriberte intervjuuttalelsene. Avslutningsvis skal jeg diskutere forskningsoppgavens reliabilitet, validitet, overførbarhet og hvilket etiske betraktninger jeg har gjort.

3.7.1 Transkripsjon

Fokusgruppeintervjuene ble tatt opp på lydopptak og jeg skrev nødvendige notater underveis i intervjuene. Ved å ta i bruk lydopptak på intervjuene hadde jeg mulighet til å fokusere på intervjuenes emner og dynamikk i samtalen mellom informantene. I tillegg hadde jeg lydfilene tilgjengelige under både transkribering og analyse av datamaterialet. Å transkribere betyr å transformere og i denne sammenhengen betyr det å transformere intervjuet fra talespråk til skriftspråk (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 205). Kvale og Brinkmann (2015) hevder at intervjusamtalen er bedre egnet for analyse når intervjuene transkriberes fra muntlig til skriftlig form. Intervjuene ble transkribert rett etter de ble utført slik at de sosiale og emosjonelle

aspektene ved intervjusituasjonen satt friskt i minne. På bakgrunn av dette kunne jeg allerede utføre en meningsanalyse av datamaterialet.

Jeg transkriberte intervjuene gjennom en kombinasjon av talespråkstil og skriftspråkstil. Uttalelsene til informantene ble transkribert ordrett så godt det lot seg gjøre. Jeg valgte å kutte gjentakelser og registrering av alle «eh»-, «hm»-er og liknende. Siden jeg transkriberte intervjuene rett etter de var utført valgte jeg å ta med følelsesuttrykk som latter og sukk (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 208). «*Når materialet struktureres i tekstform blir det lettere å få oversikt over det, og struktureringen er i seg selv en begynnelse på analysen*» (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 206).

3.7.2 Analyse av undersøkelsens genererte data

Kvale og Brinkmann (2015) hevder at det er krevende å gjennomføre en analyse av kvalitativ generert data. Det finnes ulike verktøy som kan gjøre intervjuanalysen enklere. Jeg har vært opptatt av å velge en form som passer for meg som forsker. Før jeg går over til å beskrive hva slags type analyse jeg foretok, skal jeg gå inn på noen trinn som er vanlige i en intervjuanalyse. Trinnene er uavhengig av hverandre både teoretisk og logisk (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 221).

De tre første trinnene foregår under selve intervjuet og handler om å beskrive, oppdage og tolke (Kvale & Brinkmann, 2015). Det første trinnet foregår i intervjuene da informantene beskriver sine opplevelser og erfaringer om temaene i forskningsprosjektet. For eksempel snakket informantene mine om sine erfaringer og opplevelser med friluftslivsundervisningen på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag i mitt forskningsprosjekt. Siden intervjuene ble tatt opp på lydopptak hadde jeg mulighet til å notere ned egne refleksjoner over informantenes uttalelser underveis i intervjuene. Disse notatene hadde jeg tilgjengelig til enhver tid og notatene var spesielt nyttig under analyse- og tolkningsdelen.

Andre trinnet går ut på at informantene kan bedrive en type selvanalyse i intervjuene (Kvale og Brinkmann, 2015). Gjennom refleksjon kan de få nye synspunkter på egne erfaringer og opplevelser. Eksempelvis var det en informant som reflekterte rundt hva han hadde lært gjennom friluftslivsundervisningen på studiet. Han startet med å fortelle at han ikke hadde lært noe spesielt på friluftslivsundervisningen på studiet, men etter å ha hørt på de andre informantene og fått reflektert rundt temaet kom han på at det å dra på overnattingsturer med studiet førte til

at han ble mer bevisst egen ferdsel i naturen. Han lærte å fokusere på miljøet i form av forsøpling og på den måten bevisst rundt egen praksis av sporsløsferdsel.

I tredje trinn kan forskeren i løpet av intervjuet foreta fortetninger og fortolkninger av meningen med det informantene sier, og «sende» meningen tilbake (ibid). Det vil si at intervjueren har mulighet til å gjengi dataene for informantene, slik at begge parter gjennom en dialog blir enige om en mulig fortolkningsmåte. Eksempelvis så spurte jeg informantene om hva de mente med et utsagn dersom jeg var usikker. Jeg forklarte hvordan jeg tolket det og informanten hadde muligheten til å rette på denne forståelsen til begge var enig om hva vedkommende mente. «*Denne formen for intervjuing medfører en kontinuerlig fortolkning med mulighet for en umiddelbar bekreftelse eller avkreftelse av intervjuerens fortolkninger*» (Kvale & Brinkmann, 2015 s. 221).

3.7.3 Kode og kategorisering av kvalitative data

Jeg har valgt å bruke en kombinasjon av temasentrert og personsentrert analytisk tilnærming i min forskningsoppgave. «*Analyser av materialet som er basert på temasentrerte tilnærminger, innebærer at vi studerer informasjon om hvert tema for alle deltakere. Personsentrerte tilnærminger gir helhetlige perspektiver i forhold til personene dataen representerer*» (Thagaard, 2013 s. 181). Gjennom en kombinasjon av tilnærmingene kan jeg foreta sammenligninger av personenheter og temaer.

Etter transkribering av intervjuene er neste steg å kode intervjuuttalelsene. Det er flere fordeler ved å kode datamaterialet. Som en uerfaren forsker vil koding av intervjuuttalelsene føre til jeg blir godt kjent med datamaterialet. I tillegg en fordel for uerfarne forskere at koding av datamaterialet kan brytes ned i enkle trinn og dermed enkelt å gjennomføre (Kvale & Brinkmann, 2015, s.226). Jeg har brukt 4 trinns modellen til Harding (2013, i Kvale & Brinkmann, 2015 s. 227) som utgangspunkt for koding av mitt datamateriale. Jeg startet med å lese gjennom de transkriberte intervjuene slik at jeg fikk en overordnet oversikt over de transkriberte intervjuene. Neste trinn er å kode relevante avsnitt. For å gjøre det mest enkelt og oversiktlig valgte jeg å bruke ulike farger som koder. Eksempelvis så omhandlet kode røde deltakerens opplevelser og erfaringer med læring på friluftlivsturene på faglærerutdanningen i kroppøving og idrettsfag. I dette trinnet har kodene et lavere abstraksjonsnivå, det vil si kodene representerer konkrete beskrivelser, for eksempel deltakernes beskrivelser av sine synspunkter. Tredje trinn er å klassifisere kodene i kategorier. «*De kodene som betegner utsnitt av data som*

handler om det samme temaet, klassifiseres innenfor samme kategorier. Kategoriene betegnes med begreper som gjenspeiler sentrale temaer i prosjektet» (Thaagard, 2013, s. 159). Det fargekodete datamaterialet ble kategorisert i egne word-dokumenter. På denne måten ble datamaterialet delt inn i mindre enheter og mer oversiktlig. Trinn 4 går ut på at jeg som forsker kan hente frem de kodende tekstene, undersøke dem på nytt og eventuelt gjøre omkodinger eller slå sammen ulike koder om det er nødvendig. Jeg endte opp med 17 koder etter jeg var ferdig med alle trinnene. Fordelen med koding av datamaterialet er at jeg fikk brutt ned datamaterialet i mindre deler og fikk en hensiktsmessig oversikt over datamaterialet.

Fram til nå har analysen av intervjuuttalelsene hatt et deskriptivt formål (Thagaard, 2013). Det vil si at dataene er strukturert etter meningsinnholdet informantene uttrykker gjennom sine beskrivelser. Neste steg i analyseprosessen er fortolkning av meningsinnholdet. Her vil jeg knytte egne refleksjoner med forankring i teori og forforståelse i dataens meningsinnhold og knytte det til temaene forskningsprosjektet inneholder (Thagaard, 2013, s. 161).

3.7.4 Analyse og fortolkning av meningsinnholdet i intervjuetekster

Etter koding, kategorisering og identifisering av mønstre i datamaterialet er neste steg i analyseprosessen å fortolke meningsinnholdet i intervjuetekstene. Ved å tolke intervjuuttalelsene vil forskeren utvikle en dypere forståelse av datamaterialet som går utover de beskrivelser informantene gir av sin situasjon og sine synspunkter (Thaagard, 2013, s. 167). Det vil si at forskeren vil gjennom sin forforståelse og teoretiske forankring finne frem til meningsstrukturer og betydningsrelasjoner som ikke fremtrer umiddelbart i intervjuuttalelsene. På denne måten vil fortolkninger føre til en tekstutvidelse der resultatet er formulert i flere ord enn de opprinnelige utsagnene som er fortolket (Kvale & Brinkmann, 2015. s. 234).

Som nevnt ovenfor endte jeg opp med 17 koder. Etter at jeg hadde godt gjennom alle kodene valgte jeg å slå dem sammen tematisk i kategorier. Etter koding og kategorisering av studentenes intervjuer, endte jeg opp med kategoriene «tilpasset opplæring», «hvordan lære friluftsliv», «oss/dem», «visit Norway» og «fremtidig friluftslivslærer».

3.8 Troverdighet

I kvalitativ forskning er troverdighet det overordnede begrepet for reliabilitet, validitet og overførbarhet (Thagaard, 2013). I kvalitativ forskning omfatter troverdighet hele studien og

innebærer i hvilken grad forskeren har frembrakt resultater som er reliable, valide og overførbare.

For å fremme reliabiliteten i kvalitativ forskning må forskeren gjøre rede for utviklingen av dataene gjennom hele forskningsprosessen, dette samstemmer med intern reliabilitet (Thagaard, 2013). Intern reliabilitet knytter seg til nøyaktigheten av undersøkelsens data; hvilke data som brukes, måten de samles inn på og hvordan de bearbeides (Christoffersen & Johannessen, s. 23). Silverman (2011, i Thagaard, 2013, s. 202) «*argumenterer for at vi kan styrke relabiliteten ved å gjøre forskningsprosessen gjennomiktig. Det innebærer at vi gir en detaljert beskrivelse av forskningsstrategi og analysemetoder slik at forskningsprosessen kan vurderes trinn for trinn*». For å styrke påliteligheten til min forskningsoppgave har jeg beskrevet hvordan utvalget foregikk med utvalgsstrategi og hvordan kontakt ble opprettet. Jeg har gjort rede for fremgangsmåten jeg brukt for å belyse min problemstilling gjennom transkripsjon og analyse av den innsamlende data. I tillegg har jeg prøvd å redusere feilkilder ved å opptre profesjonell og objektiv under intervjuene, transkriberingen og analyser av datamaterialet (Kvale og Brinkmann, 2015). Slike beskrivelser gir leseren innblikk i datainnsamlingsprosessen og videre i behandlingen av dataen gjennom analysen.

For å argumentere for forskningens pålitelighet må jeg se på hvorvidt kildene og dataene brukt i masteroppgaven er av riktig kvalitet og om de er troverdige. Før intervjuene med mine informanter gjennomførte jeg to pilotintervju slik at jeg kunne øve meg i intervjuerrollen, samt kvalitetssikre intervjuguiden min. Under pilotintervjuene ble jeg oppmerksom på hvordan mitt kroppsspråk og væremåte kunne påvirke svarere til intervjupersonene. I tillegg fikk jeg luket ut spørsmål som var utydelige og som kunne oppfattes som ledende. Ifølge Kvale og Brinkmann (2015) kan ledende spørsmål redusere oppgavens reliabilitet fordi slike spørsmål påvirker svarene til informantene. For å styrke masteroppgavens troverdighet kunne jeg gjennomført flere pilotintervjuer med intervjupersoner jeg ikke kjente fra før. Grunnen til at jeg fremhever dette var at jeg merket at jeg var tryggere i intervjuerrollen på det siste fokusgruppeintervjuet enn i det første jeg gjennomførte. Siden jeg har tatt samme utdanning og har minoritetsbakgrunn som mine informanter så er viktig at min forforståelse ikke påvirket datainnsamlingen og resultatene. Derfor valgte jeg å gjøre rede for og skrev ned min forforståelse før jeg intervjuet mine informanter.

Samhandlingen mellom intervjuer og intervjupersonene er viktig å ta hensyn til. Hvor komfortable er informantene i intervjukonteksten? Kan min væremåte påvirke hvordan studentene uttrykker seg, eller kan det være noen temaer som kan føre til at studentene ikke svarer ærlig? Siden jeg kjente mine informanter fra tidligere hadde vi automatisk et godt forhold til hverandre. Underveis i det første intervjuet fikk jeg spørsmål av en informant om hvem som fikk tilgang til deres uttalelser. Spesielt virket det som de var opptatt om lærerne som underviste dem i friluftsliv fikk tilgang til mine transkripsjoner. Da jeg fortalte at det kun var meg og veileder oppfattet jeg det slik at informantene følte seg mer trygge på at de kunne snakke fritt. Informantene var åpne og villige til å snakke om de forskjellige temaene under hele intervjuet. Et eksempel på dette er informantene snakker veldig fritt og bruker deres hverdagslige språk som er «krydret» med slang. Dette gjør de fordi de tenker at jeg på grunn av min minoritetsbakgrunn forstår deres språk og erfaringer. Jeg vil derfor argumentere for at jeg har fått tilgang å data som en forsker uten minoritetsbakgrunn ikke hadde fått tilgang til. Jeg hadde god nytte av intervjuguiden fordi den hjalp meg å holde fokus på de temaene jeg ønsket å få informasjon om. Samtidig ble jeg komfortabel i min rolle som intervjuer og kunne dermed fokusere på å følge opp uttalelsene til informantene.

For å sikre reliabilitet valgte jeg å transkribere intervjuene fra lydopptak til skriftlig form rett etter at jeg hadde gjennomført intervjuene. Grunnen til dette var at intervjuene satt friskt i minne og jeg kunne skrive ned ting jeg hadde notert som ikke var mulig å få med seg på lydopptak. Eksempelvis når informantene brukte sarkasme eller ironi i intervjuene. Det har vært viktig at jeg selv har transkribert intervjuene. Grunnen til dette er at informantene har brukt et språk som jeg er godt kjent med og forstår.

«Validitet handler om gyldigheten av de tolkninger forskeren kommer frem til i forskningsoppgaven» (Thagaard, 2013). Det vil si at gyldighet dreier seg om man har undersøkt det man skal undersøke. Ifølge Drageset og Ellingsen (2017) innebærer gyldighet at forskeren underveis i intervjuet jevnlig sjekker sin egen oppfatning med oppklarende spørsmål. For å sikre at jeg hadde forstått mine informanter stilte jeg oppfølgingsspørsmål som deltakerne kunne gi bekræftende eller avkrefteende svar på. På denne måten sikret jeg i størst mulig grad en felles forståelse av datamaterialet mellom meg og informantene.

I følge Thagaard (2013) kan forskeren styrke forskningsoppgavens validitet ved å kritisk gå gjennom analyseprosessen. Jeg har beskrevet hvordan jeg har samlet inn, transkribert, analysert

og tolket dataen i min forskningsoppgave. Jeg har hatt et kritisk syn på egne fortolkninger og derfor inkludert veilederen min under tolkningsprosessen. Veilederen min har kritisk vurdert mine analyser og veiledet meg for å motvirke en selektiv forståelse og skjev fortolkning av datamaterialet. Denne metoden kalles forskervalidering og er med på å styrke forskningsoppgaves validitet (Drageset & Ellingsen, 2016). Jeg vurderte også å ta i bruk informantvalidering for å styrke validiteten ytterligere. «*Ved informantvalidering vil informantene lese gjennom det transkriberte intervjuet og/eller vurdere forskerens fortolkning. Informantene kan avdekke svakheter og dermed bidra til å styrke gyldigheten*» (ibid). Av praktiske årsaker kunne jeg ikke ta i bruk denne metoden. Informantene hadde ikke tid til å utføre dette fordi de var midt i eksamensperiode og måtte prioritere tiden på forberedelser til eksamen, undervisning og jobb.

Det er fortolkningen i kvalitative studier som gir grunnlag for overførbarhet (Thagaard, 2013). Spørsmålet er om den tolkningen som utvikles innenfor prosjektets kontekst, er relevant og anvendbar i andre sammenhenger. I følge Thagaard (2013) er det forskeren som argumenterer for at en tolkning basert på en enkeltstående studie kan være relevant i større sammenheng. Hensikten med intervjuene mine var å gå i dybden når det kom til minoritetsstudentenes opplevelser av friluftslivsundervisningen på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag. Dette er grunnen for at jeg har et begrenset antall informanter. Til tross for dette representerer informantene et mangfold gjennom intervjuene, hvilket er et utgangspunkt for overførbarhet. Informantene mine studenter med minoritetsbakgrunn og studerer faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag. Deres erfaringer og opplevelser med friluftsliv på studiet har ført til at de har en oppfattelse om at friluftslivsundervisningen er tilrettelagt etnisk norske studenter. Det er ikke noe grunn til å tro at det bare er disse studentene som opplever dette. Eksempelvis da jeg skulle gjøre rede for min forforståelse var en av mine antagelser nettopp dette og jeg fikk bekreftet antagelsen i dette forskningsprosjektet. Jeg mener derfor datamaterialet fra dette forskningsprosjektet kan være overførbare til andre skoler og studier som har elever/studenter med minoritetsbakgrunn.

Utenfor skolekonteksten blir friluftsliv ansett som en viktig arena for integrering hvor innvandrere kan lære seg norsk kultur, verdi og normer. I min forskningsoppgave kommer det tydelig frem at flertallet av informantene har negative opplevelser fra friluftslivsturene på studiet. Tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som ski, skogs- og fjellturer blir spesielt trukket frem som aktiviteter informantene føler seg annerledes. Friluftslivsaktivitetene er med på å

skape et skille mellom dem og de etnisk norske. Informantene føler derfor at de må ta på seg en norsk identitet for å passe inn på friluftlivsturene. Forskningen til Anderson (2018) viser tilsvarende funn hvor innvandrere må tilpasse seg, og gjøre friluftsliv på norske premisser. Hun stiller spørsmålet om friluftsliv da vil være en arena for integrering eller om det er en arena for assimilering. At funnene i min studie bekreftes av andre studier kan være tegn på at dataene er representative for innvandrere og deres opplevelser i forskjellige integreringsarenaer.

Det kan tenkes at det å ha med flere informanter ville gjort studien mer overførbar, da dette kunne resultere i ytterlige funn. For eksempel var det en informant som trakk seg fra mitt forskningsprosjekt rett før intervjuene på grunn av personlige årsaker. Hans erfaringer og opplevelser fra friluftlivsturene på faglærerstudiet kunne bidratt til et mer nyansert datagrunnlag. Han har generelt et positivt syn på naturen og har blant annet gått Norge på tvers. I tillegg har jeg selv positive erfaringer fra friluftlivsturene på faglærerstudiet. Selv med min minoritetsbakgrunn inntok jeg en tydelig posisjon i klassen fordi jeg hadde friluftlivsegenskapene som krevdes og forstod friluftlivsfeltets spilleregler. De samme tendensene kan sees for eksempel i masteroppgaven til Andersen (2019). Minoritetsungdom har med andre ord ulike erfaringer fra friluftlivsundervisningen blant annet basert på tidligere erfaringer. Personer med minoritetsbakgrunn vil kjenne seg igjen i det fenomenet som studeres og i de tolkningene som formidles i teksten (Thagaard, 2013). I følge Thagaard (2013) innebærer gjenkjennelse at tolkningene i teksten gir en dypere mening til tidligere kunnskaper og erfaringer, samt overskrider leserens forståelse.

3.9 Ethiske refleksjoner

Enhver forsker skal følge forskningsetiske retningslinjer som er vedtatt av den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) (Christoffersen & Johannessen, 2012). Retningslinjene styrer hvordan jeg som forsker skal forholde meg til mine informanter (Thagaard, 2013). Dette kapittelet behandler etikk overfor intervjupersonene i denne undersøkelsen. Jeg meldte inn mitt forskningsprosjekt til NSD (Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste) fordi prosjektet faller inn under personopplysningsloven §21 (Thagaard, 2013). Forskningsprosjektet mitt ble godkjent før jeg startet med datainnsamlingen (vedlegg 3).

I forkant av intervjuene sendte jeg ut et informasjonsskriv med samtykkeskjema til intervjupersonene. Her ble deltakerne kjent med forskningsprosjektets overordnede formål, hva det innebærer for dem å delta, deres rettigheter, samt informasjon om fortrolighet og om hvem som vil få adgang til datamaterialet. I tillegg ble de informert om at deres deltagelse var frivillig og at de når som helst kunne trekke seg ut av undersøkelsen (Kvale og Brinkmann, 2017). Etter at informantene hadde lest igjennom informasjonsskrivet skrev de under på et samtykkeskjema. Samtykkeerklæringen forsikret meg om at informantene hadde lest og forstått informasjonsskrivet. Som forsker var det viktig å tenke over hvor mye informasjon jeg kunne gi ut om prosjektet både i forkant av intervjuene og i informasjonsskrivet. En for detaljert informasjon om prosjektet kunne påvirke deltakernes atferd (Thagaard, 2013).

«*NESH skriver særskilte etiske forholdsregler som gjelder for studier som innebærer behandling av personopplysninger*» (Thagaard, 2013, s. 24). Opplysninger som direkte eller indirekte kan knyttes til en enkeltperson defineres som personopplysninger. I mitt forskningsprosjekt har jeg personopplysninger som navn, telefonnummer, lydopptak og bakgrunnsopplysninger som kan identifisere mine informanter. For å ivareta mine informanters anonymitet valgte jeg å transkribere intervjuene ved å bruke fiktive navn i den skriftlige fremstillingen. I tillegg ble direkte og indirekte personopplysninger anonymisert slik at det ikke kunne spores tilbake til informantene. For eksempel valgte jeg bevisst å utelate informantenes landbakgrunn, hvor de studerer og deres idrettsbakgrunn. Lydfilet med informantenes personopplysninger ble ikke lagret på min private datamaskin og var til enhver tid separat fra dokumenter med informantenes intervjuuttalelser. Det var kun jeg og min veileder som hadde innsyn til datamaterialet igjennom hele forskningsprosessen. Lydfilet er lagret på mitt passord beskyttede skole-pc gjennom hele prosjektet. Opplysninger og informasjon som kan spores tilbake til informantene blir slettet og/eller makulert etter at forskningsprosjektet er levert til sensur 15.05.2020. Personlige opplysninger om informantene ble behandlet med konfidensialitet, bruk og formidling av forskningsdataene vil ikke påvirke informantene i fremtiden (Thagaard, 2013).

Jeg tenkte nøye over hvilke konsekvenser forskningsprosjektet kunne ha for mine informanter (Thagaard, 2013). Det som kan ha konsekvenser for mine informanter er spørsmålet om deres anonymitet. Det at informantene har minoritetsbakgrunn og går faglærerutdanning kan røpe deres identitet. Grunnen for dette er at det ikke er mange gutter med minoritetsbakgrunn som har tatt en faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag. Jeg har gjort flere tiltak for å sikre

anonymiteten til mine informanter. Jeg har blant annet brukt fiktive navn under transkriberingen. I tillegg har unnlatt å bruke personlige opplysninger som for eksempel alder, hvilket land de kommer fra og hvor i Norge de er bosatt slik at informantene blir vanskeligere å gjenkjenne.

4.0 Resultat

I dette kapittelet skal jeg presentere og diskutere resultater fra datainnsamlingen. Kapittelet er delt inn i seks underkapitler: informantenes møte med friluftsliv på studiet, tilpasset opplæring, hvordan lære friluftsliv, oss/dem, visit Norway og fremtidig friluftslivlærer. I hvert underkapittel avslutter jeg med en oppsummerende diskusjon. Her trekker jeg inn min tolkning av informantenes uttalelser og knytter det opp mot relevant teori. Innledningsvis skal jeg starte med å gi en kort beskrivelse av mine informanter.

4.1 Informanter

For å få en dypere forståelse av minoritetsstudentenes erfaringer med friluftslivsundervisningen på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag er det hensiktsmessig å se på hvilken bakgrunn de har. Jeg vil belyse hvordan studentene identifiserer seg selv, hva deres tidligere erfaringer med friluftsliv er og hvorfor de valgte å studere faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag.

4.1.1 Fahad

Fahad er født og oppvokst i Øst-Europa, men flyttet til Norge i ungdomsalderen. Han søkte faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag på grunn av han alltid har hatt lyst til å jobbe som kroppsøvingslærer. Han beskriver seg selv som sporty og liker å drive med forskjellige type idretter. På spørsmålet om hvorfor han valgte studiet svarer han blant annet at: *«Jeg valgte studiet fordi jeg lykkes med enhver idrett. Så jeg tenkte at gymlærer kan være greit for meg da.»* (Fahad)

Fahad er opptatt med å få frem at han ikke har bodd lenge i Norge. I tillegg presiserer han at familien ikke følger norske tradisjoner. De har beholdt sine tradisjoner fra hjemlandet og passer på å ta vare på dem innenfor sine fire vegger hjemme. På spørsmålet om hvordan friluftsliv praktiseres i hjemlandet hans og hvilke friluftslivsaktiviteter som er vanlige, svarer Fahad ganske raskt: *«Det som er vanlig i hjemlandet er å reise rundt på campingturer i bobil, men mest på sommeren ute i naturen. Det er vanlig å bade, grille og ha masse god mat med familie og venner.»*

Fahad gikk på ungdom- og videregående skole i hjemlandet. Han presiserer at det ikke er vanlig å ha friluftslivsundervisning på skoler i Øst-Europa og forklarer det på denne måten: *«Jeg gikk ungdomsskole og videregående i hjemlandet. Jeg veit hvordan skolen fungerer og vi har null*

friluftsliv på skolen. Vi kommer fra by, men i hele landet er det ingen friluftsliv på skoler.»
(Fahad).

Foreldrene til Fahad har positive holdninger til friluftslivsundervisning på studiet. Fahad forteller at hans mor ser «*utbyttet av friluftslivsundervisning på studiet*». Hun mener at friluftslivsundervisningen vil gi han viktige erfaringer og opplevelser som er avgjørende i fremtidig jobb som faglærer i kroppsøving og idrettsfag. På spørsmålet om hva hans tenker om at friluftsliv utgjør en så stor del av studiet, svarer han:

jeg hadde en bra diskusjon med faren min. Han mente at det er liksom bra for meg, fordi han er litt sånn militær person. Han har vært i militæret ganske lenge og tenker at siden jeg ikke har vært i militæret. Han tenker at det kan være greit for min utdanning og personlighet. Slik at jeg lærer litt om de greiene fordi han liker det. Han mener at det er ganske bra for meg. (Fahad)

På spørsmålet om Fahad har tidligere erfaringer med friluftsliv svarer at han ikke har noe form for tidligere erfaringer. Etter å ha tenkt seg om forteller han at det har vært noen skogsturer og skiturer med familie og venner, men ikke noe mer enn det. Han forteller videre at det for det meste var dagsturer med familien. Han var på noen overnattingsturer med venner uten å gå dypere enn på hva slags turer dette var. Han har erfaringer med friluftslivsturer fra idrettslinjen på videregående skole. Han forteller blant annet at: «*Vi hadde veldig mange dagsturer på skolen, kanskje ti ganger i løpet av et år. Vi hadde også noen tredagers turer*» (Fahad)

Fahad forteller videre at han kommer til å dra på noen turer etter studiet, men slik han gjorde det i hjemlandet. Han eksemplifiserer det med enkle skogsturer om sommeren og alpint om vinteren. Grunnen til at han liker å stå alpint er fordi faren hans har vært skiinstruktør i hjemlandet og han ble ofte med faren til skianlegget som ungdom. Fahad nevner at han ikke har blitt påvirket av folk rundt seg og kommer derfor ikke til å gå på vanlige skiturer som andre nordmenn.

4.1.2 Obaid

Obaid sine foreldre kommer fra Øst-Europa, men er født og oppvokst i Norge. På spørsmålet om hvorfor han valgte faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag svarer han:

Grunnen til at jeg valgte dette her var egentlig fordi jeg visste ikke hva annet jeg skulle ta. Jeg har alltid vært interessert i idrett og alltid spilt fotball. Jeg har alltid vært aktiv og gått idrettsfag på skolen. Alltid vært sånn på en måte klar, visst at jeg skulle bli idrettsfagsgymlærer fordi det er slik livsstilen har vært da. Nå er jeg ikke så motivert til å bli lærer egentlig og har aldri vært noe interessert i å bli lærer egentlig. Så jeg har ikke noe annet å velge, nå som jeg har kommet så langt. (Obaid)

Han har ikke snakket med sine foreldre om friluftslivsturene på studiet og tenker at foreldrene helt sikkert forstår poenget med hvorfor de friluftslivsundervisning på studiet. Obaid forteller at hans mor var bekymret for at ville fryse ihjel på turene, men er tydelig på at de har fått et mer nyansert bilde av friluftslivsturene på studiet. Foreldrene har også nevnt at friluftsliv er populært i Norge og har derfor en type forståelse for at vi også har det på studiet. Obaid uttrykker det slikt

Nja, jeg tror kanskje de ser et poeng iallfall. Det at man lærer å ta med barn på tur på en måte. Jeg tror de gjør det fordi de skjønner at vi skal ha tur selv og det er aktivitetsdag. At vi må på en måte klarer å mestre det. Jeg tror kanskje de ser poenget med det iallfall. At det forventes på en måte på dette studiet her da. (Obaid)

Obaid føler større tilknytning til sine foreldres kultur, enn den norske kulturen. På spørsmålet om hvordan type friluftsliv drives med i hjemlandet hans, svarer han:

Det er mye sånn aktivitet. Fisking og det er på en måte mye arbeid. Det kalles ikke friluftsliv, men kalles bare på en måte å leve. Der jeg er fra så er man ute hele tiden og det er gårder, og det er mye mer nytteverdi. Der e ferdighetene ganske høyt på friluftsliv,

fordi de har behov for det. Det er nytteverdi og alt er selvfølge. De gjør det ikke så mye på skolen, men gjør det for å kunne overleve. (Obaid)

Obaid har tidligere erfaringer med friluftsliv. Han pleide å dra på dagsturer med venner og familie. På turene lærte han blant annet å gå på ski. Han har i tillegg vært på overnattingsturer med videregående skole. Her hadde han obligatoriske friluftlivsturer både om vinteren og sommeren. På spørsmålet om turene på videregående var annerledes enn de på dette studiet, svarer han: «*Vi hadde litt samme type turer, men litt mer krevende her da. Litt lengre, noen dager ekstra og å sove mer ute*».

4.1.3 Umair

Umair sine foreldre kommer fra Midtøsten, men er også født og oppvokst i Norge. På spørsmålet om hvorfor han valgte å gå på dette studiet, svarer Umair: «*jeg valgte dette studiet fordi jeg hadde lyst å gå på noe som hadde med idrett, sport og aktivitet å gjøre egentlig. Ble litt lurt av navnet på studiet*». Videre forteller Umair at han trivdes det første året på studiet. Han var fornøyd med at det var en blanding av anatomi, fysiologi, ulike idretter og noe friluftsliv. Han valgte å fortsette fordi han allerede hadde bestått første året. På spørsmålet om hva familien hans tenker om at studerer friluftsliv, svarer han:

Mine foreldre synes det er morsomt. De skjønner ikke helt hvorfor eller hva som er poenget med det. De synes det er lettis [morsomt] at jeg kommer hjem, er helt knekt og vil sove liksom, haha. De ser ikke helt hva som er greia. Hvorfor skal man sove ute når det er så kaldt. De skjønner ikke den kulturen som ligger bak (Umair)

Umair sier at foreldrene hans forstår at friluftsliv er en del av undervisningen på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag, men de skjønner ikke hvorfor turene utgjør en så stor del av studiet. De skjønner heller ikke hva målet med friluftslivsundervisningen er.

På spørsmålet om Umair er kjent med friluftlivskulturen til hjemlandet sitt, svarer han «*jeg er ikke så kjent med friluftlivskulden i hjemlandet mitt, men ut ifra det jeg veit så er det mye av de samme tingene som i Øst-Europa [Her er Umair enig med beskrivelsene til Obaid om hvordan friluftsliv gjøres i deres hjemland]*» (Umair). Videre forteller han at folk lever under harde kår

og de ser derfor ikke poenget med å bruke fritiden sin på å slite seg ut i skogen. Han forteller videre:

Der er det jo varmt. Vinteren er -20 grader og det er ikke snø og ingen vinteraktiviteter der. Jeg tror ikke det er noe marked for friluftsliv. Det er liksom det klassiske og kriging av livet generelt [Umair mener at folk i Midtøsten ikke bedriver tradisjonelt norsk fordi folk ikke har penger eller mulighet til det]. (Umair)

På spørsmålet om Umair har tidligere erfaringer med friluftsliv svarer han: «jeg er på en måte ikke oppdratt på den måten hvor det er gøy å være ute lenge, eller sove ute og drive med ting i skogen». Han har venner som både er etnisk norske og som har minoritetsbakgrunn, men ingen av dem driver med friluftsliv på fritiden. Umair hevder det er veldig sjeldent at man driver med friluftsliv i ung alder, men at det er noe man begynner å gjøre mer av i en voksen alder. Han forteller videre at:

Fra skoleerfaring har det vært ekstremt lite. Maks en times gåtur kanskje, eller ute å grille sånn på bål som man gjør da man var kid. Noen Hytteturer med skolen, men da har det liksom vært sove inne i hytten to dager når det er varmt. Ikke noe da det var kaldt. Med familie så er det absolutt ikke noe, ingenting der ass hahaha. I hvert fall ikke med venner, fordi det er ikke den vennekretsen jeg har. (Umair)

4.1.4 Owais

Owais født og oppvokst i Øst-Europa. På spørsmålet om hvorfor han valgte faglærerutdanningen i kroppøving og idrettsfag, svarer han:

Jeg satset på en lagidrett, ble skadet og visste ikke hva jeg skulle gjøre. Så valgte jeg bare dette studiet her, fordi det består av flere idretter. Jeg tenkte egentlig bare å studere noe og bestemte meg for å starte på dette studiet. (Owais)

På spørsmålet om hva familien hans tenker om at han studerer friluftsliv svarer han:

Nei, foreldrene mine sier bare «det må du gjøre. Det er ikke noe å diskutere, sånn er det bare». De tenker at det er bra. Mine foreldre er ganske åpne sånn til å lære nye ting, men de har ikke gjort det selv [(foreldrene har ikke tidligere erfaring med norsk friluftsliv)] før. (Owais)

Owais forteller at det er kun faren hans som har tidligere erfaring med friluftsliv. Han har vært i militæret i hjemlandet og mimrer ofte om den gode stemningen blant soldatene i troppen hans. Til tross for farens militære bakgrunn skjønner ikke foreldrene poenget med friluftslivsundervisningen på studiet. Owais har prøvd å forklare sine foreldre at det finnes mye god læring i friluftsliv, men at man virkelig må mestre grunnleggende ferdigheter først.

Ifølge Owais er det ikke normalt å drive med friluftsliv i hjemlandet hans. I intervjuet kommer det frem at store deler av skogsområdet i hjemlandet hans fortsatt er minelagt. Han forteller videre at dersom man blir observert i skogen blir man «*sett på som en galing og burde gå til psykolog*» (Owais). Han sier også at behovene til folk fra hjemlandet har andre prioriteringer en etniske norske folk. Befolkningen i hjemlandet hans har økonomiske utfordringer og verken lyst eller mulighet til å være ute i naturen.

Owais hadde null erfaring da han startet på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag. Han har kun fokusert kun på sin idrett og hadde heller ikke friluftslivsundervisningen på grunn- og videregående skole. Owais forteller at han har vært på campingturer med venner i hjemlandet. Det var det nærmeste han kom friluftsliv og her var aktivitetene i hovedsak å bade, grille og ha det mest mulig gøy. Han presiserer at komfort på tur var meget viktig fordi hverdagen hans var preget av mye fysisk aktivitet og han trengte å slappe av. Videre forteller Owais at han heller ikke har venner i Norge som liker å drive med friluftsliv. Han utdyper det slik «*Med venner, for å være ærlig så har jeg ikke sånne typer venner her i Norge. De fleste er enten utlendinger som ikke liker det, eller sånne toppidrettsutøvere som ikke har tid til det*» (Owais)

4.1.5 Muhib

Muhib er født og oppvokst i Norge, men foreldrene hans kommer fra Øst-Europa. Han liker å være i fysisk aktivitet og har drevet med forskjellige idretter hele livet. Han valgte å studere faglærerutdanningen i kroppsøving idrettsfag fordi han ønsket en skolehverdag med mye fysisk

aktivitet. Muhib forklarer at han ikke var helt kjent med studieinnholdet, men ble overrasket over at det var så mye fokus på friluftsliv kontra andre idretter. Han synes navnet på studiet var mer appellerende enn selve innholdet. Muhib forteller at han ikke har hatt en oppdragelse hvor foreldrene tar med seg barna ut på «skogsturer, skiturer, sove ute og i hytter osv». På spørsmålet om hva familien hans tenker om at han studerer friluftsliv, svarer han:

Muttern er litt oppgitt over at vi ikke gjør mer skolearbeid. Hun var sånn midt i andre året, når vi hadde så mange turer. Hun bare skal dere bli ferdig snart og begynne å lese og pugge. Hun er siviløkonom og selv vært vandt til å lese og ikke gjøre praktiske ting.. Jeg tror fattern også egentlig har samme oppfatning. «Fuck de turene deres haha» (farens holdning til friluftlivsturene på studiet.. (Muhib)

Muhib forteller videre at foreldrene ser friluftlivsturene som et sosialt avbrekk i skolehverdagen og de hevder det er poenngløst å ha så mange turer på studiet. Muhib tenker at det kan ha en sammenheng med at det ikke er vanlig å drive med friluftsliv i foreldrenes hjemland. Muhib hevder også at foreldrenes hjemland er fortsatt preget gamle krig i form av minelagte skogsområder. Det er derfor mer populært å dra på forskjellige strender for å bade og grille med familie og venner.

Muhib gikk studiespesialisering på videregående skole og hadde ingen obligatoriske friluftslivsturer på skolen. På spørsmålet om han hadde noe form for tidligere erfaring med friluftsliv svarer han:

gått litt på ski med noen venner, men det er minimalt. Det var litt med venner, veldig lite med familie. Altså det nærmeste du kan kalle friluftsliv med familien var å gå turer i skogen liksom, men det var korte gåturer hvis du skjønner. Det var ikke ta med sekk og det var rolig tempo og prate liksom haha. Det var ikke sånn overlevelsesturer. (Muhib).

4.1.6 Shani

Shani kommer også fra Øst-Europa, men flyttet til Norge i ungdomsskolealder. Shani valgte å studere faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag fordi han mestret kroppsøvingfaget

på skolen da han var yngre og er generelt glad i fysisk aktivitet og bevegelse. Han besøkte i tillegg en utdanningsmesse hvor han fikk informasjon om studiets innhold og organisering.

Shani forteller at foreldrene hans er veldig positive til friluftslivsundervisningen på studiet. Han har vært på fjellturet i Norge med familien. Foreldrene har sett en del bilder fra friluftslivsturene og familien planlegger å gjennomføre de samme turene når de har tid og mulighet. Shani forteller videre at hans foreldre ofte drar på skogsturer for å plukke bær og sopp. Dette er noe som er vanlig i hjemlandet hvor nytteverdien i form av næring er viktigere enn selve opplevelsen på turene. Shani hadde tidligere erfaringer med friluftsliv før han startet på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag og forklarer det slik:

Jeg har hatt mange opplevelser med friluftsliv helt siden jeg var liten. På grunn av at både mamma og pappa kommer er oppvokst på en bondegård i hjemlandet. Der var jeg mye ute i naturen. Det er ikke helt samme friluftsliv som i Norge. Jeg var også den del ute i skogen, fordi vi eide skog og gikk på tur med pappa og plukket sopp. (Shani)

Shani forteller at han også har vært speider i hjemlandet. På grunn av dette har han masse erfaring med overnattingsturer og derfor godt kjent med hvordan man skal ferdes i skog og mark.

4.1.7 Zohib

Zohib er født og oppvokst i Norge, men mine foreldre kommer fra Afrika. På spørsmålet om hvorfor han valgte studiet, svarer han: «*jeg fant ut at gym lærer var det som passet meg best. Yrket har veldig behagelige arbeidsvilkår og jeg syntes innholdet av det vi skulle ha virket interessant i forhold til mine interesser*». På spørsmålet om hva foreldrene til Zohib tenker om at han har friluftslivsundervisning, svarer han:

jeg tror at de har positivt inntrykk at jeg er, jeg dro ikke i militæret veit du. Så det blir liksom, du veit fattern, han blir litt småstolt. Han sier ingenting, men jeg tror at han tenker okey heftig, han er mann! Han kommer seg gjennom!. De synes ikke synd på meg liksom, det blir litt sånn. Det er sphaa du kommer deg gjennom seks dager på fjellet.

Bravo liksom. Han sier ingenting, men du ser det i blikket. Så jeg tror det er positivt ass og jeg tror de tenker at jeg ikke, ikke at jeg tar ansvar, men at jeg gjør noe med livet mitt. (Zohib)

Zohib forteller også at hans mor prøvde å tvinge han til å like langrenn da han var yngre, men at det ikke fungerte. Zohib mener selv at han har fått friluftsliverfaring «*inn med teskje og skulle egentlig hatt anlegg til å like det*», men at han ikke har hatt interesse for det og det har heller ikke vært vanlig blant hans vennegjeng. På spørsmålet om hvordan friluftsliv bedrives i hjemlandet hans, svarer Zohib:

Du så jo hva som skjedde i hjemlandet [her tenker han på en ulykke som skjedde i hjemlandet]. Så det er ikke noe stor utbredelse av friluftsliv. Eller jo, det er sånn speidergreier der borte. Jeg har ikke vært borti det, men jeg veit at det finnes. Den type greie de kjører der, er veldig vennlig [turene er ikke krevende og lange]. (Zohib).

Han fortsetter med å si:

Det er giftige dyr i hjemlandet mitt bro. Det er slanger og det er rotter, gate hunder. Du vil ikke sove der. Det er det jeg prøver å si, de jobber hele sitt liv for å lage fire vegger. Det (friluftsliv) anses ikke som noe viktig. De ser ikke nytteverdien av å sove ute. Du jobber et helt liv for å skape deg et hus, også skal du kaste deg ut frivillig som en uteligger. (Zohib).

Zohib presiserer flere ganger at folk fra hjemlandet hans i Afrika ikke forstår poenget med å drive med friluftsliv slik det bedrives i Norge. De tenker «*hvorfor faen vil du gå og legge deg utendørs, når du jobber så fucking hardt for å få deg fire vegger*».

4.1.8 Salar

Salar er født og oppvokst i Norge, men hans foreldre kommer fra Afrika. Hovedgrunnen for at han begynte på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag er fordi han hadde gode

erfaringer dra idrettslinjen på videregående skole og at han generelt var glad i fysisk aktivitet og idretter. På spørsmålet om hva foreldrene hans synes om friluftsliv, svarer han:

De ser sikkert poenget med det, eller de prøver å forstå det gjennom meg. Men de ser ikke poenget turene og spesielt ikke at det er så dyrt utstyrsmessig. I tillegg skjønner de ikke hvorfor turene er så lange. Du må på en måte være flink i det for å på en måte få noe ut av det. De tenker sikkert, hva gjør han ute i – 20 grader i to til tre netter. Det kan være farlig ikke sant. (Salar)

Foreldrene til Salar veit at han utdanner seg til å bli faglærer i kroppsøving og idrettsfag etter endt utdanning, men de forstår ikke poenget med å ha så stort fokus på friluftsliv på studiet. Han tror grunnen for dette er at foreldrene sammenligner innholdet og organiseringen av kroppsøvingsfaget i Norge med det de selv hadde i hjemlandet. Ifølge Salar foregår kroppsøvingundervisningen i hjemlandet mest i små gymsal hvor fysisk aktivitet er det viktigste innholdet. I hjemlandet er ikke friluftsliv en del av kroppsøvingsfaget og heller ikke vanlig å ha på skolen. Videre forteller Salar: «*Min far og mor har ikke noe forhold til skogen. De har ikke vært på tur før og har kun negative tanker om friluftsliv*». Salar har kun tidligere erfaringer med friluftsliv fra videregående skole. Når han sammenligner turene fra videregående og studiet, trekker han kun frem de negative opplevelsene og erfaringene fra turene. Han synes friluftsliv er kjedelig og derfor ikke drevet med det på fritiden.

4.2 Informantenes møte med friluftsliv på studiet

På spørsmålet om informantene hadde fått tilstrekkelig med informasjon om friluftslivsturene før studiestart, svarte samtlige av informantene at det var lite informasjon om friluftslivsturene både på nettet, studiekataloger og utdanningsmesser. Salar forteller at han ikke visste at faglærerstudiet hadde friluftslivsundervisning da han søkte. Han hadde vært på utdanningsmesse for å få informasjon om ulike studier som virket interessante. På utdanningsmessen besøkte han «standen» til faglærerstudiet. Her fikk han blant annet informasjon om «*kroppsøvingsfaget, kroppsøvingslærerens roller og hvorfor studiet var bra, men de nevnte ikke noe om friluftslivsturene*». Videre forteller Salar at han fikk noe informasjon om at det ville være friluftslivsturer på studiet, men ikke at turene var obligatoriske og at de skulle være så mange, lange og krevende. I likhet med Salar forteller Umair at han også ble kjent med faglærerstudiets

innhold og organisering på en utdanningsmesse han besøkte. Han fikk informasjon om at studiet inneholdt friluftslivsundervisning og at dette var en viktig del av studiet. Til tross for dette forteller Salar at han savnet informasjon om hvor mange turer det skulle være og lengden på disse turene. Videre forteller Salar at han også fikk se noen bilder fra tidligere turer på studiet og fikk stille spørsmål dersom det var ønskelig.

Obaid og Fahad besøkte ikke en utdanningsmesse før de søkte på studiet, men ble kjent med studiet og dets innhold på skolens hjemmeside. Begge er enige om at de tenkte at faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag bestod av noe friluftslivsundervisning og derfor var det selvsigende at studiet også skulle bestå av noe friluftlivsturer. De er enige om at friluftsliv bør være en naturlig del av faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag fordi en idrettsfaglærer må kunne planlegge og gjennomføre friluftlivsturer med sin klasser. De forteller videre at det ikke var nok informasjon om friluftlivsturene som skulle gjennomføres på studiet. De ønsket blant annet mer informasjon om friluftlivsturenes innhold, antall dager og om hva som krevdes av friluftslivsutstyr og turbekledning for å gjennomføre turene på en best mulig måte. Obaid uttrykker det slik:

Jeg visste ikke at friluftsliv skulle være fokuset i et helt år. Jeg trodde det skulle være mer likt idrettsfag. At det er noen turer man går gjennom også måtte man ha den utdanningen rundt de turene, men ikke så mange turer som er nesten like, som blir nesten unødvendig føler man da. (Obaid)

I motsetning til de andre informantene hevder Zohib at han hadde gjort seg godt kjent med innholdet i faglærerstudiet. Han hadde både lest på nettsiden til studiet og besøkt «studiestanden» på en utdanningsmesse. Derfor kom ikke friluftlivsturene på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag som en overraskelse. Han var klar over at andre studieår i hovedsak var fordypning i friluftsliv og hadde satt seg som mål å komme seg gjennom alle turene. Han uttrykket det slik: «jeg var bevisst på hva jeg valgte og jeg visste innholdet. Jeg visste hva jeg måtte gjennom, jeg satte meg et mål og jeg kjørte på».

På spørsmålet om Owais visste at faglærerstudiet inneholdt friluftslivsundervisning før han søkte på studiet, svarer han: «Da jeg søkte studiet så skal jeg være ærlig. Jeg visste hva friluftsliv

betyr, men jeg hadde aldri hatt det på skolen». Han trodde «friluftsliv» innebar at studentene skulle lære ulike friluftslivsaktiviteter i nærområdet. Owais forteller videre at han hadde sett for seg en friluftslivsundervisning som en type «uteskole» som fungerte som en arena for læring av ulike friluftslivsaktiviteter. Owais var ikke klar over at studiet skulle ha så mange overnattingsturer og at turene skulle foregå over flere dager. Han hadde heller ikke sett for seg at turene skulle kreve masse dyrt friluftslivsutstyr og bekledning.

Under intervjuene kommer det tydelig frem at informantene savner tilstrekkelig med informasjon om friluftslivsturene underveis i studiet. På grunn lite informasjon om friluftslivsturene gir informantene uttrykk for at de er usikre på hva målet med friluftslivsturene er. De ser heller ikke poenget med å ha så mange krevende og lange turer på studiet. Zohib uttrykker det slik:

Hvis man ikke har den informasjonen som Salar snakket om tidligere. Så blir det litt sånn du skjønner ikke poenget, hvorfor faen vil du gå og legge deg utendørs når du jobber så fuckings hardt for å få deg fire vegger. Hva er vitsen føler du? (Zohib)

Zohib forteller videre at det er viktig at lærerne på studiet utarbeider klare mål som de kan presenterer for studentene på en forståelig måte. På spørsmålet om hva Zohib tror målet med friluftslivsundervisningen på studiet er, svarer han: *«jeg tror hovedmålet er å innprente til de som skal bli kroppsvingslærere at de har ansvar. På en måte kroppslig utfoldelse i Norge og at vi har en forståelse for hvor viktig kulturarven rundt friluftsliv er, sentraliteten rundt akkurat det».*

I tillegg hevder Zohib at et viktig delmål med friluftslivsundervisningen er å forandre studentenes holdninger til friluftsliv. Zohib tror studiet har valgt å fokusere mer på friluftsliv kontra andre idretter og aktiviteter fordi friluftsliv ikke er så populært blant kroppsvingsfaglærere ute i jobb. Han uttrykker det slik:

... jeg tror at vis man da, det de gjør når de skriver pensum og innholdet for skolen på dette studieløpet, de tenker at vi skaper, inkluderer mye de tingene som ikke er så

populært, at vi kanskje snur om trenden. Det å endre praksis, ha mye undervisning rundt det og skape trygghet rundt det (Zohib)

I likhet med Zohib mener Salar at friluftslivsundervisningen har to hovedmål. Den ene er å «vise hva som kreves for å ta med folk på tur» og den andre er å endre studentens holdninger til friluftsliv. Salar bruker seg selv som eksempel og forteller at friluftslivsundervisningen har «*klart å utvikle min holdning til friluftsliv på grunn av opplegget de har hatt*». Videre sier han «*lallfall for min del som hadde et negativt syn på friluftsliv, at man faktisk kan oppnå ting på tur i skogen. Så jeg vil si at det med å endre holdningen fra negativt til positiv*».

Under intervjuene kommer det også frem at flertallet av informantene ikke hadde riktig type turbekledning og manglet grunnleggende friluftslivsutstyr ved studiestart. Informantene begrunner dette med at de ikke hadde fått tilstrekkelig med informasjon om hva slags turklær og friluftslivsutstyr friluftslivsturene på faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag krevde. I tillegg hevder flere av informantene at det var økonomisk vanskelig å investere i nye turklær og friluftslivsutstyr. Spesielt fordi de i tillegg måtte betale faste månedlige utgifter som for eksempel husleie og mat. Umair uttrykker det slik: «*altså hver tur kostet over tusenlappen hver gang liksom. Når man bor i byen og må jobbe, så er det problematisk å dra på turer som varer flere dager. Så økonomien ble også etterhvert et spørsmål*». Salar legger til at han heller ikke skjønnte viktigheten av å bruke riktig type friluftslivsutstyr og turklær på friluftslivsturene. Han ønsket derfor ikke å investere i masse nytt friluftslivsutstyr og turbekledning fordi han anså det som unødvendig bruk av penger. Salar forteller videre at han det først var gjennom sine erfaringer på de første turene at han innså viktigheten av friluftslivsutstyr og turbekledning. Han var avhengig av riktig type utstyr og bekledning for å få mest mulig positive opplevelser og erfaringer på turene. På grunn av disse erfaringene valgte han og investerte i friluftslivsklær og friluftslivsutstyr av kvalitet. Han uttrykker det slik:

Marka var veldig kald tur fordi jeg ikke hadde riktig utstyr. Jeg lærte av den turen og kjøpte meg utstyr til neste vintertur. Jeg gadd ikke investere i riktig utstyr før marka, fordi jeg ikke ville bruke penger på utstyr. Jeg tenkte jeg overlever to kvelder ute. Jeg lærte av mine feil, det var håpløst. Det var veldig kaldt, jeg sov dårlig, spiste veldig lite og ville egentlig bare hjem. Da jeg innså at jeg hadde flere turer i vente, så måtte jeg

ha utstyr. Jeg kunne egentlig bare gjort det før den turen, da hadde jeg sluppet å fryse.

Ehh, det jeg vi si er at utstyr har veldig mye å si for hvordan turen blir. (Salar)

Det er flere av informantene som forteller om lignende opplevelser fra turene. De forklarer at mange av de negative opplevelse på turene var på grunn av deres mangel på turklær og friluftslivsutstyr. Ifølge informantene førte det til at de enten måtte investerte i turbekledning og friluftslivsutstyr, eller få låne det fra venner eller bekjente dersom det var en mulighet.

Fahad er den eneste informanten som forteller at han hadde riktig type turutstyr og turbekledning før han startet på studiet. På grunn av dette hadde han det «komfortabelt på turene». Fahad etterlyser at lærerne på studiet informerte om viktigheten av det å ha riktig type bekledning og utstyr på friluftlivsturene. Han uttrykker det slik:

Jeg hadde en del utstyr fra før, sovepose og vinterklær osv. Det som de kunne gjort bedre, fordi noen fra klassen for eks gutta som også er utlendinger hadde noe dårlig utstyr fra før. Det var første gang de liksom skulle overnatte på sånn kald vinternatt ikke sant. Så jeg opplevde at to til tre gutter frøys ganske mye fordi de fikk dårlig informasjon om at de skulle kjøpe seg bra klær og utstyr (Fahad)

Idrettsfaglærerstudentenes første møte med friluftsliv er varierende. En fellesnevner er at studentene på grunn av mangel på informasjon og lite tidligere erfaringer ikke veit hva norske friluftslivstradisjoner er og hvordan friluftlivsturer på studiet skal gjennomføres. Sett med Bourdieus (Aakvaag, 2008) perspektiv kan man si at noen av studentene mangler den nødvendige friluftlivskapitalen. Eksempelvis skjønnte ikke Salar viktigheten av riktig type klær og utstyr til vinterfriluftsliv. På grunn av dette hadde Salar negative erfaringer på vinterturen. Flere av studentene påpeker at deres økonomi ikke tillot kjøp av utstyr som de ideelt sett burde hatt og som turene krevde. Studentenes økonomiske situasjon krever at de jobber ved siden av studiene og dette er vanskelig å kombinere med alle turene på studiet. Studentenes friluftlivskapital og økonomiske kapital har med andre ord en betydning for deres møte med friluftsliv på studiet.

4.3 Tilpasset opplæring

På grunn av mangel på informasjon og generelt lite erfaring med bruk av friluftslivsutstyr og turbekledning opplever informantene at lengden og vanskelighetsgraden på turene ikke har en naturlig progresjon. Muhib uttrykker det slik: *«altså hvert fall på studiet fikk vi et stort sjokk når de bare smalt til med fjelltur på fem dager, marka første året og det var bare rett ut i det. Jeg synes det var dårlig forberedt på en måte»*. Ifølge informantene er ikke friluftslivsturene tilpasset deres ferdighetsnivå og de etterlyser derfor en naturlig progresjon. Ifølge Owais vil en naturlig progresjon for eksempel være å starte med en dagstur, deretter øke med antall dager. Det samme gjelder vanskelighetsgraden på friluftslivsturene.

På spørsmålet om hvilke erfaringer informantene har med tilpasset opplæring på friluftslivsturene på faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag svarer både Zohib, Salar, Shani og Owais at det ikke er noen form for tilpasset opplæring på turene. Muhib er mer utdypende i sitt svar:

de prater veldig mye om tilpasset opplæring, men akkurat på friluftsliv har vi nevnt på hver tur vi utlendingene, hvor er tilpasset opplæringen vår? Det er som sagt du blir kastet ut i det og må finne deg i det liksom. Hadde vi gjort det i en praksistime på praksisskolen vår så hadde vi blitt slaktet liksom. (Muhib)

Videre forteller Muhib at lærerne ikke aktivt har gått inn for å tilpasse friluftslivsturene etter studentgruppen, men at de har lagt til rette slik at studentene er med på å planlegge turene selv. På denne måten kan både lærerne og studentene sammen tilpasse vanskelighetsgraden på friluftslivsturene etter studentgruppens evner og forutsetninger. Obaid er delvis enig og forteller at lærerne på studiet ikke aktivt kan gå inn for å tilpasse friluftslivsturene etter hver students evner og forutsetninger. Dette mener han ikke er mulig å få til på en friluftslivstur der studentgruppen har så varierende erfaringer med friluftsliv. Med dette tatt i betraktning har lærerne valgt å planlegge turene sammen med en ledergruppe fra klassen og valgt en undervisningsform som legger til rette for at ledergruppen kan tilpasse turene slik at alle studentene har mulighet til å gjennomføre turene.

Owais er uenig med Obaid og forteller at hverken lærerne og studentene i ledergruppene har mulighet til å tilpasse turene slik at alle studentene får positive opplevelser på friluftlivsturene. Han eksemplifiserer det med å fortelle at mange av studentene med minoritetsbakgrunn lå langt under det ferdighetsnivået som både lærerne og studentene med majoritetsbakgrunn tenkte at de besitter. Owais trekker frem både seg selv og andre studenter med minoritetsbakgrunn som eksempler på studenter han mener ligger under gjennomsnittet i klassen med tanke på friluftlivsferdigheter. Videre forteller han at dette er en av grunnene for at turene ble ekstra krevende å gjennomføre for studentene med minoritetsbakgrunn. Han sier videre at mangelen på friluftlivsferdigheter påvirket læringsutbyttet hans på friluftlivsturene. Han uttrykker det slik: «*vi ligger under det de tenker vi kan. Vi ligger to nivåer kanskje under det som er optimalt kanskje*». Umair er enig og bruker seg selv som et eksempel og forteller at han ikke hadde de friluftlivsferdighetene som krevdes på friluftslivsturene og at derfor ikke fikk et «*optimalt læringsutbytte på turene*». De ferdighetene som lærerne og studentgruppene forventet at han besitter fikk han først etter å ha gjennomført over halvparten av turene på studiet. Han uttrykker det slik:

Det var ikke før siste tur at det begynte å komme litt i gang.. Da var jeg ikke klar og erfaren, men begynte å komme litt i gang. Det er på de mest basale tingene også, sånn som mat, klær og pakking. Da begynte jeg å bli god på det. (Umair)

Det kommer også tydelig frem i intervjuene at flere av informantene har negative opplevelser på friluftslivsturene på grunn av friluftslivslærernes valg av innhold på turene. Flere av informantene forteller om erfaringer hvor aktivitetene på friluftslivsturene ikke var tilrettelagt deres evner og ferdigheter. Salar uttrykker det slik:

Jeg husker at jeg var veldig frustrert på den turen der ass. Fordi greia var at, en ting jeg husker med studiet at det skal være tilpasset opplæring ikke sant, og vi begynte rett på marka. Jeg er dårlig på ski, veit ikke noe om å pakke sekk. Jeg kunne ikke så mye om det. Så det var på en måte rett på ski, gå på langrenn i flere timer. Bygge vegg. Vi gikk ganske lenge, det var tungt ass. Jeg hadde ikke noe motivasjon for det. Jeg skjønnte at jeg måtte gjøre det, fordi jeg må kunne gjøre det. Jeg fikk ikke noe ut av det, fordi jeg

falt så mye. Jeg var kald og umotivert. Jeg fikk på en måte ikke noe riktig veiledning.

Når jeg sa fra til lærerne fikk jeg svaret du lærer ved å oppleve. (Salar)

Videre forteller Salar at han ikke skjønner hvorfor studiet skal gjøre forskjell på tilpasset opplæring mellom vanlige idretter og friluftlivsturene. Han trekker frem fotball som et eksempel og hevder at lærerne på studiet aktivt går inn for å tilrettelegge fotballundervisningen slik at alle studentene opplever mestring i fotball. Han savner samme type fokus på tilrettelegging av aktiviteter på friluftlivsturene. Han forteller videre at et økt fokus på tilpasset opplæring på friluftlivsturenes innhold vil kunne bidra til at minoritetsstudentene får positive erfaringer på turene. Det igjen vil gi minoritetsstudenter økt mestring og læringsutbytte på friluftlivsturene på studiet.

Obaid er enig med de andre informantene om at friluftlivsundervisningen ikke er tilpasset studentgruppen og forteller at han synes innholdet på turene er for ensidig. «*Kanskje på grunn av tidligere erfaringer synes jeg ikke det var noe hardt, men det er kjedelig og jeg blir ikke på en måte motivert til å gjøre det*». Videre forteller han at lite variasjon i innholdet på turene fører til at verken opplever mestring eller ny læring. Han etterlyser derfor en «*type kartlegging av studentgruppen som begynner på studiet og ønsker at turene skal være tilrettelagt for både studenter med lite erfaring og for studenter som mestrer friluftsliv*». Obaid tror at friluftlivsturene på studiet er planlagt med utgangspunkt i at lærerne tror minoritetsstudentene har tidligere erfaringer med friluftsliv. Han uttrykker det slik:

jeg tror at de [lærerne] tenker at du [studentene] skal ha tidligere erfaring eller en norsk oppvekst. På en måte at det er en aktiv familie som går på turer. Altså skiturer og gåturer slik at du har lært de grunnleggende ferdighetene, men har ikke kunnskap eller erfaringer med å «telte» ute. Du skal være vant til å være ute, men ikke ha gått lengre turer og det er det de tenker skal læres bort da. Det ser ut som det er den type gruppe de har tilpasset studiets friluftsliv til. (Obaid)

Selv om informantene er enige om at friluftlivsturene ikke er tilpasset deres evner og ferdigheter på en tilstrekkelig måte, trekker flere av informantene frem eksempler på hvordan lærerne har

forsøkt å tilpasse turene slik at alle opplever mestring. Shani forteller at lærerne tilpasser friluftlivsturen dersom det oppstår enkelte situasjoner som krever at de må justere turen for enkelte studenter. Han forklarer det med et eksempel fra en tur på fjellet. «*For eksempel når en student fikk vondt i kneet og fikk ta båten. Det var liksom tilpasset opplæring. Ikke noe mer. Bare når det oppstod uventet ting og noen ikke klarte det, så tar de og hjelper*».

Studentene hevder at friluftlivsturene ikke er tilpasset etter deres evner og forutsetninger. Flesteparten er enige i at innholdet på friluftlivsturene er for krevende og det fører til at de får negative erfaringer og opplevelser. Eksempelvis forteller Salar at skituren i marka krevde mer enn de skiferdighetene han hadde på det tidspunktet. I tillegg hevder flere av studentene at turene varte i for mange dager og de savnet en naturlig progresjon både med tanke på ferdighetsutvikling og med tanke på turenes lengde. Selv om lærerne på studiet har lagt til rette for at studentgruppen skal være med å planlegge turene, så opplever informantene at undervisningen forutsetter at studentene har hatt en norsk oppvekst. Denne opplevelsen tilsier at undervisningen ikke har lyktes med en bred forståelse av tilpasset opplæring. En bred forståelse innebærer at læreren må planlegge og gjennomføre undervisning som tar utgangspunkt i at alle elever skal oppleve mestring, læring og utvikling i et læringsmiljø hvor inkludering og fellesskap er i fokus (Bachmann & Haug, 2006; Standal, 2015).

4.4 Hvordan lære friluftsliv?

Ifølge mine informanter har faglærerutdanningen i kroppsøving og idrettsfag to hovedmål med friluftslivsundervisningen på studiet. Det første målet er at studentene skal oppleve positive opplevelser på friluftlivsturene. Det andre målet er at studentene skal gjennom teoretisk og praktisk undervisning få en grunnleggende forståelse for hvordan man planlegger og gjennomfører friluftlivsturer som faglærer i kroppsøving og idrettsfag. Informantene forteller at lærerne på studiet ønsker å legge til rette for at studentene får en grunnleggende opplæring i de friluftslivsferdigheter som forventes av en friluftslivsleder. Slik at studentene kan ta med seg en skoleklasse på friluftlivstur. Fahad uttrykker det slik:

for min del så tenker jeg at de hadde to mål med friluftsliv. Første var at eller si første delen av studiet var litt mer på at de forbereder oss på hvordan vi skal overleve i friluftsliv, også at vi lærer hva skal vi gjøre vis det skjer noe. På slutten så hadde vi noen

turer der målet er at vi skal lære oss hvordan vi skal planlegge friluftslivstur og hvordan vi skal ha en gruppe på friluftslivstur ikke sant. Så sann to aspekt, første at vi forbereder oss og andre om hvordan vi skal ha en gruppe i friluftsliv. (Fahad)

Selv om informantene har en felles forståelse av hva hovedmålet med friluftslivsundervisningen er på studiet, så hevder informantene at studiet ikke har lyktes med å oppnå dette målet. Informantene trekker frem negative erfaringer fra friluftslivsturene og etterlyser friluftslivsaktiviteter som alle studentene kan mestre. Dermed vil alle få en økt læringsutbytte og gode opplevelser på turene. Det er flere av informantene som hevder at de kunne fått større læringsutbytte på turene dersom lærerne var mer aktive under planleggingsfasen og mer tilstede under gjennomføring av turene. Salar uttrykker det slik «*lærene gjorde ikke så mye. De gikk bakerst og observerte oss. De var der, men de var ikke på en måte aktive. Hvis det gir noe mening? De var der bare for å passe på at vi kom trygt frem*»

Informantene er enige om at lærerne bevisst inntar en tilbaketrukket rolle slik at studentene kan få optimalt læringsutbytte ved å selv prøve og feile med ulike arbeidsoppgaver på turene. Obaid og Fahad er uenige med dette og hevder at lærene var både aktive og tilstede under de første turene på studiet. Videre forteller dem at lærerne bevisst trakk seg unna og inntok en mer veiledersrolle i løpet av studiet. I følge Obaid og Fahad er dette en naturlig progresjon i friluftslivsundervisningen og en bevisst metode lærerne bruker for å øke læringsutbytte til studentene. Fahad hevder dette vil føre til at studentene påtar seg mer ansvar under planleggingsfasen og at de vil være mer aktive på turene. Han forteller videre at det vil føre til at studentene opparbeider seg viktig erfaring og dette gir læring som studentene kan ta med seg videre på studiet og i jobben som faglærer i kroppsøving og idrett.

Under intervjuene kommer det også frem at Obaid ønsker at lærerne gir studentene tydeligere informasjon om hva målet med friluftslivsturene er, og hvilken rolle de selv har på turene. I følge Obaid kan det øke sannsynligheten for at studentene får økt læringsutbytte av turene. Obaid uttrykker det slik:

.. Mye mer undervisning i starten og så en mer tilbaketrukket rolle etterhvert. Jeg har forståelse for lærerens rolle på selve turener. men før turene på en måte at de ikke har

en klar forklaring på hva de egentlig vil og forventer på den turen, og hva deres rolle kommer til å være på den turen. Fordi på noen turer da de har vært veldig tilbaketrukket har noen vært veldig overrasket over det og tenkt at dette er veldig uansvarlig. De burde kanskje nevnt at det var meningen at vi skal være alene som om lærerne ikke er der da. Også når det er tett undervisning som Hudøy og på en annen tur så forsvinner lærerne plutselig tenker mange at hva skjer nå. Er det en del av undervisningen eller gidder ikke lærerne være her og bare har en egen tur. (Obaid)

Fahad er enig med Obaid og legger til at mangel på konkrete læringsmål før hver tur påvirker læringsutbytte til studentene på turene. Fahad forklarer det med at lærerne verken presenterer eller forklarer læringsmålene før turene og mange av informantene veit derfor ikke hva som forventes av dem på turene og hva de skal prioritere med tanke på læring. Selv om informantene savner klare læringsmål for turene og en tettere oppfølging av lærerne slik at de kan få optimalt læringsutbytte på turene, kommer det tydelig frem at informantene opplever mestring og læring på turene gjennom nye erfaringer og opplevelser. Grunne for dette er at friluftlivsturene på studiet er obligatoriske og de må gjennomføre turene for å bestå arbeidskrav slik at de kan ta eksamen i emnet. På grunn av dette tilegner studentene seg gjennom «*frivillig tvang*» generelle friluftlivsferdigheter. Det kan være friluftlivsferdigheter som går ut på å etablere «camp» og matlaging, i tillegg til å forstå bruken av friluftlivsutstyr og bekledning på tur. Zohib uttrykker det slik:

Du har ikke lært, fordi læreren har stått ved siden av deg. Du har lært det fordi du har fuckings lært det. De (lærerne) har tvunget oss til å være ute fra den datoen til den datoen. Også må du gå fra A til B og vi skal sove på B, og skal gå fra B. Det er den eneste oppgaven de (lærerne) gir deg. Alt du lærer, er selvlært (Zohib)

Muhib legger til:

ja, fordi når du først er på tur da. La oss bare si det å ha camp da, du må sove, du må lage camp selv for å sove. Så du lærer jo noe av å på en måte gjøre det. Du gjør det

fordi du må og ikke fordi du vil. For min del så har det vært mer at jeg må lære det for å få ta eksamen. Enn at jeg gjør det fordi jeg har lyst til å gjøre det. (Muhib)

Videre forteller informantene at de også tilegner seg friluftslivsferdigheter ved å observere andre medstudenter på turene. Shani, Umair, Fahad og Muhib hevder at de ikke lærer noe om friluftsliv gjennom teoriundervisningen på studiet. Det gjelder særlig de praktiske ferdighetene som kreves av lærere på tur. De mener at mesteparten av læringen skjer gjennom erfaringer de tilegner seg på turene. Muhib uttrykker det slik:

Bare av å erfare det og kjenne det på kroppen. Vi hadde veldig lite teori. Det var bare sånn: «ja nå har du kjent på hvordan det er å være kald. Neste gang må du pakke bedre og mer» (veileder på tur. Det var hodet ditt som lærte, det var ikke lærerne som sa så mye. De kom med tips som en E sier og ut ifra det var det nesten mer opp til deg, og hvordan du finner din egen komfort. (Muhib)

Til tross for at informantene forteller at de opplever mestring og læring gjennom nye erfaringer og opplevelser på friluftslivsturene på studiet, trekker de frem flere eksempler på hvor de verken opplever mestring eller læring på friluftslivsturene. Umair forteller at han flere ganger ble plassert i en gruppe med studenter som hadde mer erfaring med friluftsliv, enn det han selv hadde. På friluftslivsturene var det studentene selv som fordelte arbeidsoppgavene innad i gruppene. Umair opplevde ofte at han fikk arbeidsoppgaver uten veiledning og instruksjoner. Det førte til at han ikke turte å gjøre arbeidsoppgavene fordi han var redd for å mislykkes. På grunn av dette valgte han heller å trekke seg unna gruppen og dermed ikke få mulighet til å prøve å gjøre arbeidsoppgavene som han ikke mestret. Han uttrykker det slik:

Så de bare kastet deg ut i det. Hvis du gjorde det riktig wohoo og hvis ikke så får du kjeft for det liksom. Da jeg bare: ok, veit du hva vis ingen har tenkt å hjelpe meg eller fortelle meg hvordan det gjøres så driter jeg i det og legger det fra meg, ikke sant. (Umair)

Umair forteller videre at han ikke skjønner poenget med å planlegge friluftlivsturene på denne måten og uttrykker det slikt:

For mange av oss som ikke var forberedt da og som på en måte ikke har erfaring med friluftsliv. Hvis vi skulle lære oss å lese kart, så ga jeg jo blanke faen. Jeg ville bare komme meg gjennom. Så jeg fulgte bare de som kunne. (Umair)

Fahad legger til at det førte til at mange av informantene gikk inn i en type flymodus:

jeg snakket med gutta på turene flere ganger. For eksempel var X helt på flymodus [ikke mulig å få kontakt], snakket ikke og var på en helt annen plass. Det var hans måte å overleve og få tiden til å gå fordi han likte ikke turene. (Fahad)

Det er flere av informantene som har opplevd at de har gått inn i en type flymodus og forteller om lignende hendelser fra friluftlivsturene under intervjuene. Owais er litt uenig med Umair og forteller at grunnen til at han ikke prioriterte å hjelpe til med arbeidsoppgaver på turene var i hovedsak på grunn av friluftlivsturenes vanskelighetsgrad i forhold til hans friluftlivsferdigheter. Owais hevder at han verken var forberedt mentalt eller fysisk for mange av turene og hadde nok med seg selv. «*For min del handlet det bare om å overleve fordi det var kaldt og sånt. Så skulle jeg gå hjelpe til andre og jeg klarer ikke hjelpe meg selv engang haha*». Han forteller videre:

Det er det som blir rart da. Hvis målet deres er at vi skal ha mer friluftsliv og at det er jo et krav på lærerplanen. Så jeg tror at målet deres er på en måte å ruste oss til å være klare til å lede friluftslivsturer, men det vi har gjort nå er jo egentlig bare å overleve turer. Det er litt sånn jeg har fortsatt ikke den erfaringen med å lede en gruppe gjennom friluftslivstur. Jeg kan komme meg gjennom alene, men hvis jeg skal ha en gjeng med 20 barn som fryser og er sultne når det er kaldt. Jeg fryser selv, sulten og holder på å

gråte selv ikke sant. Så veit ikke jeg hva jeg skal gjøre. Jeg skjønner på en måte målet, men ser ikke helt at opplegget passer da (Owais)

Informantene forteller også at de kunne lært mye mer på turene dersom lærerne hadde lagt opp friluftslivsundervisningen på en annerledes måte. Informantene savner både teoretisk og praktisk undervisning i generelle friluftslivsferdigheter i forkant av turene. Informantene hevder at de med en mer generell opplæring i friluftslivsferdigheter før turene ville gitt dem et bedre utgangspunkt på turene. Med grunnleggende friluftslivsferdigheter kunne studentene tatt mer ansvar i gruppen og tatt på seg flere arbeidsoppgaver slik at de fikk et økt læringsutbytte og mestring på friluftlivsturene. Det ville igjen gitt dem positive erfaringer på friluftlivsturene. Zohib uttrykker dette slik:

Jeg ser alle de triksene «de norske» gjør for å kose seg på tur. Det er sånn som den smarte lille lykta, kortstokk og termos med kakao. Det er de smarte små greiene ikke sant. Det er de små detaljene som bikker over. Vis du ikke fryser, har varme klær og i tillegg gjennom de små triksene greier å skape morsomme øyeblikk. Fører til at du får positive opplevelser. Hvis du [lærern] allerede veit det, hvorfor ikke presentere dette for oss [informantene] som ikke veit det. Hvorfor må jeg dra ut på tur og tenke: faen oss hvorfor fortalte dere meg ikke disse små hemmelighetene, istedenfor å poengtere skistaver og støvler (Zohib)

Muhib og Obaid forteller at de ikke synes at friluftlivsturene på studiet er like krevende som de andre informantene. De begrunner dette med at de har tidligere erfaringer med friluftsliv fra blant annet idrettslinje på videregående skole og militæret. Muhib hevder at på grunn innholdet på turene gikk han inn for å gjøre minst mulig på turene. Han uttrykker det slik: «*man vil bare komme seg gjennom turene uten å observere eller skaffe seg noen form for nye erfaringer og heller ikke lærer noe*». Obaid er enig og legger til: «*det eneste jeg tenker på er å bli ferdig med turen når jeg var på turen*». Han forteller at grunnen til dette var at turene ikke var nok utfordrende og han opplevde derfor ikke noe mestring eller læring.

Det kommer tydelig frem under intervjuene at studentene stiller spørsmålstejn ved lærerrollen på friluftlivsturene. Lærerne har valgt en tilbaketrukket veiledersrolle, og studentene skjønner ikke hensikten med dette. De hevder at det fører til at de ikke lærer noe på friluftlivsturene. Ifølge studentene legger lærerne opp til at studentene skal lære av hverandre i grupper. utfordringen med denne formen for læring er ifølge informantene at de blir passive fordi andre studenter har mer kompetanse enn de, og de overlater oppgavene til de mest erfarne studentene. Fordi turene er lange og fysisk krevende, og fordi studentene blir passive, forteller de at turene handler mer om å overleve enn å lære ulike friluftlivsferdigheter.

4.5 Oss / dem

Under intervjuene kommer det tydelig frem at informantene føler at det oppstod et skille mellom dem og de etnisk norske studentene. Informantene er enige om at dette skille oppstod allerede første dag på studiet og ble sterkere på friluftlivsturene. Umair uttrykker det slik:

jeg tror det begynte fra dag en, gruppering. Jeg tror at eller jeg veit ikke om det er normalt på de andre studiene, men her var det. Jeg tror faktisk fra dag en. de som var utlendinger var mer gira på konkurranse og ballspill, og de norske var mer gira på. Jeg veit ikke hva jeg skal si. (Umair)

Fahad forteller at de bruker navnet «FKI Asyl» når det er snakk om dem som gruppe. Grunnen til at de bruker navnet «FKI Asyl» er fordi gruppen består av kun studenter med minoritetsbakgrunn. Videre forteller Fahad at: «*asylet snakket med alle og er også venner med de etnisk norske studentene, men vennskapet er liksom ikke på samme nivå*». Ifølge Fahad har «asylet» et tettere samhold enn «de norske» studentene. Dette gjelder både i skolekontekst og utenfor skolekonteksten. Han tror hovedgrunnen til dette er at «asylet» deler samme interesser, verdier og holdninger. På grunn av dette føler han seg mer komfortabel i denne gruppen. Fahad uttrykker det slik:

Vi er en gruppe som er vant til å gjøre annerledes ting på skolen enn de andre. Fordi de norske eller hva man skal kalle de, de går på skolen og snakker om de vanlige tingene. De koder ikke eller gjør ikke så mye på skolen. Vi er liksom, hvordan skal jeg

fortelle deg. Vi er sånn vi koder ganske mye og vi har sånn bra tid sammen. Vi kjenner hverandre og er ganske gode venner. For meg så er det mye finere å være der, enn med de andre. Jeg føler meg mer komfortabel i den gruppen. (Fahad)

På spørsmålet om hvorfor dette skille blir sterkere på friluftlivsturene, svarer Obaid «at det i hovedsak er på grunn av nivået på deres friluftlivsferdigheter og hvilke tidligere erfaringer de har med friluftsliv». Han utdyper det med å fortelle at studentene med minoritetsbakgrunn har generelt lite erfaringer med friluftsliv og mangler grunnleggende friluftlivsferdigheter som kreves for å dra på tur. Dette fører til at de verken bidrar eller hjelper til når gruppen skal utføre felles arbeidsoppgaver på turene. Konsekvensene av dette er at de «andre som har mer erfaring føler at de må dra de andre som er minoriteter som har mindre erfaringer og at de må hjelpe mer på en måte». Obaid forklarer dette ved å bruke seg selv som eksempel. Han har erfaring med friluftsliv fra forsvaret og bidrar med å gjøre felles arbeidsoppgaver som krever at han besitter grunnleggende friluftlivsferdigheter når enten gruppen hans eller klassen trenger det. Han føler aksept fra «de norske» og er dermed en del av hele klassen. Umair er enig med Obaid og uttrykker det slik:

jeg tror også at vi og oss har en skyld selv fordi mange av oss begynte å gi blanke med å hjelpe til og gjøre noe ekstra. Mange av oss satt jo bare på sidelinjen, ga faen og lot dem gjøre resten av jobben. Da blir det selvfølgelig et skille og da vil man ikke være på gruppe med de som ikke bidrar. Fordi man er i grupper ikke sant, som man ikke bestemmer selv. Det var jo på turene og selvfølgelig når du har en som ikke gidder å hjelpe til eller gjøre noe som helst. Man har jo ikke lyst til å være med dem. Også får man på en måte i hvert fall på de første turene var det litt mye fra oss som har minoritetsbakgrunn at vi på en måte ga litt faen. Da ble det litt sterkere skille om at man skulle være minoritet med minoritet og de som hadde erfaringer skulle være med hverandre. (Obaid)

På spørsmålet om informantene følte at de ikke hadde noe å bidra med på turene når de ble plassert i en gruppe med studenter som hadde tidligere erfaringer med friluftsliv, svarer Zohib

at denne fordelingen førte til at han verken bidro med noe til fellesskapet og heller ikke i sin gruppe. Han valgte heller å se på fra «sidelinjen» fordi han ikke visste hvordan ting skulle gjøres. Zohib påpeker også at *«de som er flinke, vil gjerne vise at de er flinke og gjerne på en måte heve seg over deg. Vise at de sitter på kompetanse som du ikke har, let me do this»*. Han forteller videre at væremåten og holdningen til studentene tydeliggjorde forskjellene mellom dem. Han følte dette på grunn av atferden deres. *«De sa ingenting, men måten de har en sånn pompøs, sånn gå med kassa hevet. Ha! Jeg veit, du veit ikke. Trenger ikke å si det, men du merker det på måten folk oppfører seg»*

Muhib trekker frem kano og sykkelturen i marka for å beskrive skille mellom «FKI asyl» og «de norske». Han forteller at før turen ble studentene delt inn i nye grupper og da gruppene ble presentert for klassen begynte alle å le. Grunnen til dette var at *«det ble en ren FKI asylgruppe, altså oss utledninger. Det var Salar, Zohib, Owais og Fahad på gruppe sammen og alle lo av den gruppen liksom»*. Muhib forteller videre at det var ingen i klassen som hadde troen på at de skulle greie å gjennomføre turen. Grunnen til dette var at «asylet» nå selv måtte utføre alle arbeidsoppgavene. De hadde heller ikke mulighet til å sluntre unna arbeidsoppgaver som de hadde gjort tidligere på andre friluftlivsturer. Muhib påpeker at *«det var ingen av «de norske» studentene som sa dette høyt, men det var tydelig at alle tenkte det samme»*. Til tross for at ingen hadde troen på denne gruppen forteller informantene at de kun hadde positive erfaringer fra denne turen. Alle tok ansvar og bidro til at turen ble best mulig gjennomført ut ifra deres forutsetninger. Zohib forklarer det slik:

Men det var engang hvor jeg, Salar og to andre brødre havnet på gruppe sammen. Vi skulle lage gapahuk og det regnet som bare faen.. Han her [Salar] ville dra hjem, fordi det som var greia var at alle teltgruppene ble delt i to. To sykler og to tar kano. På vår gruppe er det tre som tar kano og han sykler alene. Det endte opp med at M var alene i camp da vi kom frem. Alle andre som har halve gruppen sin fremme, har allerede startet på gapahuken og er nesten ferdig. De som kommer med kanoene og allerede har båret dem gjør bare siste finishen på gapahuken. Vi kommer frem og karen sitter helt depressiv. Det regner og han vil hjem. Han sier gutta «jeg drar hjem, fuck det her». Klokken er halv 7 og det begynner å bli mørkt og sånt. Gutta jeg drar hjem glem det.

Jeg sier M, hvis du går hjem nå ender du opp i mørket. Du veit ikke hvor du skal gå og må sove alene ute i mørket. Bare fuck it nå, vi strammer og sånt, og jobber sammen. Vi hadde dårligere utgangspunkt og de andre er nesten ferdig. Vi har ikke en dritt og solen er borte om 30 min. Jeg gasser [oppmuntrer] folka og vi jobber hardt og ender med å få den feteste og beste gapahuken. Vi chillern maks, skjønner du. Nå gikk det fra at vi alltid har stått på sånn standby greier og gikk til offiser. Jeg ble mye mer motivert og mye mer handlekraftig, fordi kompetansen vår på gruppenm var identisk. Det er ingen som er over en annen, derfor ble vi gassed. (Zohib)

Videre forteller han:

Nå havnet jeg på en gruppe hvor det er mine kamerater og alle er stakk dumme som meg. vi kan ikke en dritt. Da ble det kult. For nå var det et prosjekt sammen, det ble et fellesskap. Jeg følte meg ikke en del av fellesskapet før det, fordi jeg følte meg utenfor. Jeg trives utenfor og solo. Jeg trenger ikke dere. Med engang jeg så... okey vi alle sammen på lik bølgelengde og lik kompetanse ble det kult. Jeg fikk sånn fighting spirit. Vi kunne også gå med kassa hevet. (Zohib)

Informantene forteller at friluftlivsturene er med på å skape et skille mellom studentene med minoritetsbakgrunn og de etnisk norske studentene. Informantene hevder at det er flere grunner for at dette skillet har oppstått. For det første mener Zohib at skillet oppstår fordi de etnisk norske studentene signaliserer at de kan friluftsliv og at de har mer friluftlivskapital enn informantene. Dette skille forsterkes når informantene omtaler seg selv som «FKI asyl» og forsterker sin minoritetsidentitet. Videre forteller informantene at mesteparten av de positive opplevelsene de har fra friluftlivsturene er når de ble plassert i samme gruppe. Her hadde alle samme forutsetninger og det var mer rom for å prøve å feile. Samtidig var de avhengig av å gjøre ting selv og stole på egne ferdigheter. Friluftsliv blir ofte fremhevet som en viktig arena for integrering (Anderson, 2018), men disse dataene viser at friluftsliv kan også bidra til å skape mer avstand og segregering mellom ulike grupper.

4.6 Visit Norway

På spørsmålet om hva informantene tenker karakteriserer den norske turkulturen svarer informantene at nordmenn generelt liker friluftsliv og anser det som en del av sin identitet og kultur. Informantene trekker også frem friluftslivsaktiviteter som ski, fjell- og skogsturer som en viktig del friluftlivskulturen. Obaid hevder at den norske friluftlivskulturen handler om prestasjon og at «*det skal være en bragd å drive med friluftsliv*». Han sier at det viktigste er å gjennomføre turen. «*Det er ikke viktig at man liker å drive med friluftsliv, men det viktigste er å ha vært på tur*». I følge Obaid er det å bedrive friluftsliv en nødvendighet og uttrykker det slikt:

Nå har vi ikke vært på tur på lenge så nå må vi ut på tur fordi vi er norske så da går vi på tur. så jeg føler ikke at det er en nødvendighet for meg at jeg må gå på tur for å føle at jeg er meg da. Eller at jeg må tilfredsstille det behovet der. (Obaid)

Salar er enig med Obaid og legger til at mange driver med friluftsliv fordi de tror det kreves av dem og hvis de ikke gjør det vil de bli sett på som «mindre norske». For Umair og Zohib er typisk norsk friluftlivskultur «det man ser på tv». De trekker spesielt frem skitur med familien «*hvor man spiser sjokolade og drikker kald solo*» (Umair).

Muhib mener at den norske turkulturen er «unorsk». Han bruker et eksempel fra en fjelltur på studiet. Han synes det var rart å møte folk på fjellet, Han eksemplifiserer det med unaturlig mye hilsning, hvor alle går rundt og sier «hei» hele tiden. Ifølge Muhib er ikke dette normalt å gjøre i Norge. Han uttrykker det slik: «*På fjellet møtte vi noen folk og de bare: heihei åssen går det? Når gjør noen det på gater i storbyene. Det skjer jo aldri. Det er ikke norskt å drive å hilse sånn, plutselig har de forandret seg helt*». I tillegg hevder Muhib at norsk turkultur har fått en høyere status i samfunnet. Han utdyper det med å fortelle at det er konkurranse blant folk om å ha det beste utstyret og de dyreste klærne. Samt at det er viktigere å opplaste bilder på sosiale medier, enn å ha gode erfaringer og opplevelser på tur. Muhib presiser at han ikke er påvirket av dette og anser seg selv som «*low budget gjengen*». Videre forteller han at det er mange etnisk norske som ikke liker å drive med friluftsliv, men at de later som at de liker det fordi det forventes av dem. Han eksemplifiserer det med å fortelle at mange av de etnisk norske studentene på

studiet «*både gråt og hatet livet*» på turene, og de var heller ikke så begeistret for friluftlivsturene på studiet. Han uttrykker det slik: «*Det var faktisk helt sjukt. De var mer nede i kjelleren enn oss, også var det et instagrambilde hvor de greide å smile. De bare verdens beste tur. Visitnorway.com. Jeg bare hva skjedde haha*»

Umair er enig og forteller at han tror studentene «*faker*» at de liker turene fordi det forventes av dem både fra samfunnet og foreldrene. Dersom de ikke liker friluftsliv vil de bli ansett som mindre norske. På spørsmålet om informantene føler seg mer norske på friluftlivsturene svarer informantene at det er avhengig av innhold og aktiviteter på turene. Umair hevder at det å bare være ute på tur får han til å føle seg mer norsk enn ellers. Zohib forteller at han føler seg mer akseptert blant andre på tur når han mestrer ulike aktiviteter. Han uttrykker det slik:

Ved at jeg greier å mestre forskjellige oppgaver på tur. Det gjør at jeg får annerkjennelse gjennom blick og kommentarer fra andre etniske nordmenn og andre folk i klassen. Som igjen bygger på... jeg har jo på meg den jævla marius genseren og har på meg ull topp til tå. Jeg har på meg stygge sko som jeg aldri hadde gått i andre steder. Typisk tømrer livsstil og folk kommer og sier: Kjempe bra Zohib, dritt fett Zohib.
(Zohib)

Informantene forteller om flere opplevelser på turene hvor de ikke følte seg som norske og hvor turene heller skapte et sterkere skille mellom dem og de etnisk norske. Muhib forteller at «*når du endte opp med å ikke klare en dritt på de første turene så føler du deg ikke norsk i det hele tatt. Da blir vi jo mye mer oss*». Salar legger til at bekledning og utstyr også var med på å skape et sterkere skille mellom han og de etnisk norske studentene. «*Jeg husker jeg kom på skitur og folk kom med swix og bjørn dælie. Jeg kom i snapback (caps) bakover. Jeg følte meg ikke på lik linje med de da*». Selv om informantene forteller at de har opplevelser og erfaringer fra turene hvor de ikke følte seg på lik linje med de etniske norske studentene. Informantene er enige om at gjennom mestring på turene fikk de annerkjennelse av folk rundt seg og på denne måten følte de seg mer akseptert blant andre etniske norske.

Informantene hevder at norsk friluftsliv er en stor og viktig del av den norske identiteten. Informantene mener at det er typisk norsk å dra på friluftlivsturer og trekker spesielt frem

vinterfriluftslivsaktiviteter hvor ski er en viktig del. Informantene poengterer at det å bedrive friluftsliv gir status blant majoriteten og det virker som bildene fra turene blir viktigere enn opplevelsene og erfaringene. Informantene forteller at når de er på tur med klassen så mangler de utstyr og ferdigheter til å få anerkjennelse, men utenfor skolekonteksten får de anerkjennelse fra familie, venner og bekjente når de forteller at de har vært på turer. Dette er i tråd med Trangsrud (2012) som viser at friluftsliv er en viktig kilde til symbolsk makt og norskhetskapskapital. Eksempelvis forteller Zohib at han får anerkjennelse av sin far på grunn av at han klarer å gjennomføre fysisk krevende turer, noe som ser ut til å være i tråd med maskulinitets idealet.

4.7 Fremtidig friluftslivslærer

Samtlige av mine informanter har gitt uttrykk for at de har en forståelse for hvorfor faglærerstudiet har et så stort fokus på friluftsliv. De trekker spesielt frem at friluftslivsturene skal gi studentene erfaring med planlegging og organisering av tur, slik at de kan gjennomføre friluftslivsturer med egne klasser. Salar uttrykker det slik:

Det er mest fokus på det å være leder på tur og ta med seg folk på tur. På en måte håndtere 28 ulike elever på tur. Hvordan man skal håndtere elevenes oppførsel, hvordan komme seg fra A til B på en trygg måte. Det har vi hatt fokus på turene nå iallfall, synes jeg. (Salar)

Til tross for at informantene er enige med Salar, kommer det tydelig frem under intervjuene at flere av informantene er uenige i hvor relevant friluftslivsturene er for kroppsøvingsfaget på barne- ungdom- og videregående skole. Zohib uttrykker det slik:

jeg tror hovedmålet er å innprente til de som skal bli kroppsøvingslærere som har ansvar for kroppslig utfoldelse i Norge. At vi må ha forståelse for hvor viktig kulturarven rundt friluftsliv er, sentraliteten rundt akkurat det. Samt at vi må være rustet til å være lederskikkelser på tur. Være altså, disse ekstreme turene, du kommer aldri til å ta med deg 23 elever på 16 år på en sånn tur på fjellet. Men de vil vite om du er kapabel til å

takle en slik ekstrem utfordring. Hvis du kan takle ekstreme utfordringer så kan du takle alt det du møter som lærer på skolen. (Zohib)

Obaid er delvis enig med Zohib. Han hevder at mange friluftslivsferdighetene som læres bort på turene på studiet er relevante for kroppøvningsfaget. Han eksemplifiserer det med kano- og skiferdigheter. Videre forteller han at studiets valg av innhold og lengde på turene ikke er spesielt egnet i kroppøvningsundervisning. I følge Obaid er turene for krevende og blir vanskelig å gjennomføre med en hel klasse spesielt på en barne- og ungdomsskole. Obaid legger i tillegg vekt på at det er lite tilrettelegging for å gjennomføre slike turer på skolene. Skolene har verken tid, ressurser eller kapasitet til å gjennomføre slik turer.

I motsetning til de andre informantene mener Umair at friluftlivsturene på studiet ikke er relevant for kroppøvningsfaget. Han har forståelse for at målet med turene er å «*ruste oss til å være klare til å lede friluftlivsturer, men det vi har gjort er jo egentlig bare å overleve turer*». Videre forteller han at studentene ikke får relevant erfaring med å lede en klasse med barn og ungdommer på tur. På spørsmålet om informantene kommer til å undervise i friluftsliv som faglærere i kroppøving og idrettsfag etter endt utdanning, svarer flertallet at de kommer til å undervise i friluftsliv som kroppøvningslærere. Informantene begrunner det i hovedsak med at elevene har krav på det gjennom LK06, men at de kommer til å tilpasse friluftslivsundervisningen og at det ikke trenger praktiseres slik de har lært det på studiet. Obaid uttrykker det slik:

Det er jo kompetansemål så jeg kommer til å gjøre det og det er jo mye man kan gjøre sånn som uteskole. Det trenger ikke være turer eller tradisjonelt friluftsliv som å være ute og sove ute. Det er mange opplegg man kan gjøre uten å ha det FKI asyl ikke liker da. Jeg ville hatt undervisning ute iallfall. jeg ville tatt med dem ut og ville gjort ting jeg føler de ville syntes var morsomt ute. Jeg ville gjort ting som ski, skøyter og iallfall aktiviteter ute. så hvis de hadde hatt et ønske om å dra på turer, ønske om overnattingstur så hadde jeg gjort det. Det spørs jo hvor gamle de er, men hadde det

vært et ønske så ville jeg gjort det. Jeg ville sett på hva de vil og hva de synes er friluftsliv og gøy. (Obaid)

I likhet med Obaid forteller Fahad at han liker å «*være ute i natur, men ikke på den måten norske gjør det*». Videre forteller Fahad at han kommer til å undervise i friluftsliv som faglærer i kroppsøving, men at han velger innhold og aktiviteter som han er komfortabel med. Det vil i hovedsak være dagsturer både på sommer og vinter. Muhib, Shani og Owais forteller at de kommer til å undervise i friluftsliv som faglærere fordi elevene har krav på det gjennom LK06. Til tross for dette gir alle tre uttrykk for at de kommer til å prøve å unngå å undervise i friluftsliv dersom det er mulighet for det. Salar uttrykker det slik:

Hvis jeg har mulighet til å ikke ha friluftsliv, vil jeg ikke ha det. Jeg tenker bare at jeg er tryggere og flinkere med andre ting enn friluftsliv. Jeg kunne fint hatt ballspill et helt år uten å være nervøs eller stresset før øktene. Fordi jeg kan det og har hatt det så lenge. Mens friluftsliv er noe jeg har lært de siste to, tre årene. Jeg vil ikke si at jeg er veldig flink, men jeg kan det grunnleggende. Det er det på en måte. (Salar)

Det kommer tydelig frem at informantenes opplevelser og erfaringer fra friluftslivsturene på studiet har påvirket deres oppfatning av turenes relevans for kroppsøvingsfaget. Dette gjelder også om de ønsker å undervise i friluftsliv som faglærere i kroppsøving og idrettsfag.

Zohib uttrykker det slik:

jeg vil ikke gjøre et sterkt forsøk på å fraskrive meg ansvaret vis det skal forekomme at jeg må ta med meg klasse på tur. Jeg kommer ikke til å jobbe proaktivt imot enn sånn tur, men vis jeg har en friluftslivsentusiast fra helvete. Du veit hva jeg mener, Lars Monsen på roids [sterioder] og han er gira. Selvefølgelig kjør på og jeg tar min «guard ned» [overlater friluftslivsturene til andre læreren]. Jeg kommer ikke til å gå med «guarden» oppe og prøve å «dodge» [han vil ikke jobbe for å ha friluftslivsundervisningen selv]. Skjer det så skjer det. Siste turen vi hadde nå var veldig spesielt. Det var veldig

spesielt da jeg pakket sekken dagen før, pakket den halv 5 om morgningen. Stresset ikke i det hele tatt. Visste akkurat hva jeg skulle pakke og hva jeg skulle ha med. Våknet og dro på tur. Ikke litt sånn ubehag om at jeg skal sove ute engang. Jeg har kommet over en sånn kneik. Ut ifra at jeg veit det, så vil jeg ikke. Jeg synes ikke at det er dritkult, men kommer ikke til å trekke meg om noen ber meg om å ta de elevene med på tur. (Zohib)

Flesteparten av informantene forteller at de ønsker å dra på friluftlivsturer med sine klasser i sin fremtidige jobb som faglærere i kroppsøving og idrett. Informantene forteller at friluftlivsturene kommer til å være i nærområdet, eksempelvis i form av ski- eller skøyte dager. De kommer ikke til å gjennomføre lange og krevende friluftlivsturer som på studiet, fordi disse turene krever friluftlivsferdigheter og turlederegenskaper som de ikke klarte å tilegne seg gjennom studiet.

5.0 Avsluttende diskusjon

I denne masteroppgaven har jeg intervjuet åtte faglærerstudenter i kroppsøving og idrettsfag. Hovedmålet med forskningsoppgaven er å belyse studentene med minoritetsbakgrunns erfaringer på friluftlivsturene på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag. Derfor problemstillingen:

Hvordan erfarer studenter med minoritetsbakgrunn friluftslivsundervisningen på faglærerstudiet i kroppsøving og idrettsfag?

I metodekapittelet har jeg presentert min forforståelse. Jeg hadde blant annet forutsett at studentene med minoritetsbakgrunn ville ha ulike erfaringer fra friluftlivsturene på faglærerstudiet. Om erfaringene skulle være positive eller negative ville være avhengig av deres tidligere erfaringer med friluftsliv både med familie, venner eller skole. Det vil si at studentenes sosiale og kulturelle tilhørighet ville være med å danne grunnlag for studentens opplevelser og erfaringer på friluftlivsturene på faglærerstudiet. En annen forventning jeg hadde var at faglærerstudiets valg av innhold og vanskelighetsgrad på friluftlivsturene ville prege erfaringene til studentene med minoritetsbakgrunn.

I oppgavens empiri blir min forforståelse bekreftet. Det kommer det tidlig frem at flesteparten av informantene har hatt en oppvekst med veldig lite friluftsliv. Informantenes erfaringer med friluftsliv har i hovedsak vært fra grunnskolen i form av dagsturer. På grunn av studentenes mangel på friluftlivskapital har flesteparten negative erfaringer i deres møte med friluftlivsturer på faglærerstudiet. De negative erfaringene er spesielt knyttet til deres mangel på grunnleggende friluftlivsferdigheter, friluftlivsutstyr og turbekledning. Studentenes økonomiske kapital setter begrensninger for kjøp av nødvendig utstyr og klær som kreves for å gjøre turene mest mulig komfortable. På grunn av studentenes mangel på friluftlivskapital og økonomiske kapital synes de friluftlivsturene på studiet var for lange og krevende. Studentene synes turene er planlagt med utgangspunkt i at alle har hatt en norsk oppvekst, hvor friluftsliv har vært en naturlig del. Studentene etterlyser en mer tilpasset friluftslivsundervisning hvor turene tar utgangspunkt i deres evner og forutsetninger. Erfaringene til studentene tilsier at undervisningen tilrettelegges ut ifra en smal forståelse av tilpasset opplæring (Standal, 2015) hvor det ble tatt hensyn til den enkelte student dersom det oppstår noe uventet. Læreren planlegger ikke turene ut ifra en bred forståelse av tilpasset opplæring hvor studentene skal

oppleve mestring, læring og utvikling i et læringsmiljø hvor inkludering og fellesskap er i fokus (Bachmann & Haug, 2006; Standal, 2015).

I tillegg hevder studentene at lærerrollen på turene hadde en negativ påvirkning på deres erfaringer på friluftlivsturene. De forteller at lærerne har lagt opp til at elevene skal lære av hverandre i grupper, men at dette ikke fungerer på turene. På grunn av turenes lengde og vanskelighetsgrad er det ikke aksept eller toleranse for å gjøre feil eller bruke lang tid på ulike arbeidsoppgaver. Studentene med minoritetsbakgrunn velger derfor å trekke seg tilbake og overlate jobben til de med mer kompetanse. På denne måten opplever de verken mestring eller læring og blir heller ikke en del av fellesskapet i gruppen. Studentene velger derfor å distansere seg fra gruppen og opplever at det oppstår et skille mellom dem og de etnisk norske studentene. Dette skille forsterker deres minoritetsidentitet. Studentene med minoritetsbakgrunn omtaler seg selv som «FKI asyl» og har positive erfaringer fra turer da de var i en gruppe. Ut ifra informantenes beskrivelser fungerer ikke friluftsliv som en integreringsarena, men heller et sted hvor det oppstår skille mellom studentene med minoritetsbakgrunn og majoriteten.

Til tross for informantenes negative erfaringer på friluftlivsturene anerkjenner de at friluftsliv er en viktig del av den norske identiteten. Informantene opplever at de får større symbolsk makt og mer aksept blant de etnisk norske studentene når de for eksempel bruker Marius genser og turbukse på friluftlivsturene. I tillegg erfarer studentene at sosiale medier er med på å styrke koblingen mellom det å drive friluftsliv og det å være norsk. Venner og familie gir studentene med minoritetsbakgrunn anerkjennelse for å ha tilegnet seg denne kapitalen. I fremtidig jobb som kroppsøvingslærere ønsker informantene å dra på friluftlivsturer med sine klasser. De presiserer at turene ikke kommer til være like krevende som på studiet fordi de ikke besitter friluftslivsferdigheter og turlederegenskapene for å gjennomføre slike turer. De klarte ikke å tilegne seg tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter gjennom studiet.

Sett i lys av Bourdieus (Aakvaag, 2008) teori om habitus kan vi si at studentene med minoritetsbakgrunn ikke har friluftsliv som en del av sine tillærte disposisjoner. Det vil si at friluftsliv ikke har vært en naturlig del av deres oppvekst og informantene har derfor ikke tillært seg de dominerende tanker, atferd og smaksmønstre innenfor friluftslivsfeltet. På grunn av dette trer informantene inn i friluftslivsfeltet uten nødvendige kapital og lar seg derfor dominere av etablerte verdier og praksiser innenfor friluftslivsfeltet. Kapital hos Bourdiue (Aakvaag, 2008) kan forstås som en rekke ressurser informantene har med seg når de trer inn i et felt. Innenfor

friluftlivsfeltet er det noen praksiser og verdier som tas for gitt. Med Bourdiues begrep kan vi kalle dette for «doxa» (Wilken, 2006). Doxa er de sidene ved et felt som individene tar for gitt og som de ikke finner grunn til å stille spørsmål ved. Det vil si at doxa setter seg i oss og opprettholdes gjennom våre praksiser i feltet. Studentene med minoritetsbakgrunn innbefatter ikke mange av de praksiser og verdier som tas for gitt i friluftlivsfeltet. Eksempelvis stiller Zohib spørsmålstegn ved poenget med å sove ute i skogen om vinteren når det er kaldt og vått, spesielt når det er mulighet for å sove inne på en varm seng. Det er tydelig at han er utenforstående og ikke en integrert del av friluftlivsfeltet og stiller derfor spørsmålstegn ved feltets doxa.

Innenfor hvert felt foregår det et spill mellom de som dominerer, og dem som blir dominert. Dette samspillet kan sees som et maktspill hvor de dominerende hele tiden jobber for å beholde sin overmaktsposisjon. I friluftlivsfeltet er det de tradisjonelle friluftlivsverdier og normer som dominerer. På grunn av dette vil de som innehar denne kapitalen verdsetter og dermed gir makt i feltet. I friluftlivsfeltet er det tradisjonelle norske friluftlivsverdier og normer som dominerer. På grunn av dette vil de som innehar denne kapitalen verdsettes og dermed gis makt. De dominerende vil opprettholde sin maktsposisjon gjennom å kontrollere blant annet premissene over de som blir dominert (Aakvaag, 2008). I friluftlivsfeltet på faglærerstudiet er det et spill mellom studentene med majoritetsbakgrunn (dominerende) og studentene med minoritetsbakgrunn (dominert). Studentene med majoritetsbakgrunn ønsker å beholde maktsposisjonen ved å blant annet tydeliggjøre at de innehar de ferdigheter og egenskaper som kreves for å utføre viktige gjøremål på friluftlivsturene, noe som studentene med minoritetsbakgrunn ikke besitter. Zohib forteller at oppførselen og atferden til studentene med majoritetsbakgrunn var med på å opprettholde deres dominerende maktsposisjon. Studentene med minoritetsbakgrunn valgte å underordne seg de betingelser som ble satt av de dominerende studentene.

Informantenes habitus og kapital påvirker deres erfaringer og opplevelser på friluftlivsturene. Går man via Bourdieu kan det virke som friluftlivsundervisningens innhold og organisering er preget av en hvit habitus. Lærerne fra studiet planlegger friluftlivsundervisningen med utgangspunkt i sin egen bakgrunn hvor friluftsliv er en naturlig del av deres oppvekst. Lærernes friluftlivshabitus blir standarden på studiet og friluftlivsundervisningens innhold og organisering planlegges deretter. Dermed får friluftsliv en viktig og stor plass på studiet. Rammeplan for faglærerutdanningen setter føringer for at faglærerne skal undervise i friluftsliv,

men den sier ikke noe om at turene trenger å være så lange, mange og krevende. Dette er med på å gi studentene med majoritetsbakgrunn en type makt som både er usynlig og taus. Ifølge Fylkenes (2019) har «whiteness» som usynlig og taus makt en normaliserende funksjon ved at den fungerer som normen. Det vil si at «whiteness» som makt opprettholder en standard som minoritetsgrupper blir sammenlignet med, og dermed settes majoritetsgruppen i en usynlig og taus maktposisjon (Fylkenes, 2019). Dette fører til en type diskriminering som studentene med minoritetsbakgrunn utsettes for i utdanningsløpet for kroppsøving og faglærerstudiet. Det at den hvite habitusen blir sett på som normen og standarden som andre blir sammenlignet med leder til en type skjult og strukturell diskriminering som kommer til uttrykk gjennom studiets læreplaner og undervisningspraksis.

Friluftsliv på studiet er ikke tenkt på som integreringsarena, men utenfor skolekonteksten blir friluftsliv ofte fremhevet som en god integreringsarena. Gjennom godt tilrettelagt friluftslivsaktiviteter får innvandrere mulighet til å bli kjent med nordmenn, lære det norske språket, finne nye interesser, og lære om den norske kulturen i form av norske særegne normer og verdier som blir praktisert ute i naturen (Norsk Forskning, 2019). Det er et politisk mål om å øke deltakelse i friluftsliv blant innvandrere. Det har blitt satt i gang en rekke prosjekter av både kommuner og organisasjoner som for eksempel *Den norske Turistforening*, *Røde Kors*, *Norges Jeger- og Fiskerforbund* som skal introdusere innvandrere og innbyggere med minoritetsbakgrunn til norsk friluftsliv (Andersson, 2018). Ut ifra mine funn kan det tyde på at norsk friluftsliv i form av tradisjonelle aktiviteter som ski, skogs- og fjellturer ikke er egnet til å aktivisere, engasjere og inkludere innvandrere i like stor grad som det har blitt markedsført blant politikere og organisasjoner i Norge. Mesteparten av mine informanter forteller at de ikke anser seg selv som norske og velger heller og identifiserer seg selv med det landet foreldrene deres kommer fra. Siden friluftsliv i utgangspunktet blir ansett som noe iboende norsk og har en tett kobling til nasjonalidentitet og nasjonalromantikk, oppstår det allerede der en distanse mellom informantene og norsk friluftsliv.

Mesteparten av informantene er enige om at friluftsliv er aktiviteten hvor de føler seg mest annerledes i på studiet. I likhet med funnene til Broch (2018) ser informantene på tradisjonelle friluftslivsaktiviteter som typisk norske og knytter aktivitetene til hvithet. De distanserer seg til distanserer seg fra disse aktivitetene og begrunner det med at mye av det de gjør oppleves feil, spesielt i forhold til hvordan studentene med majoritetsbakgrunn gjør de samme aktivitetene og arbeidsoppgavene. Dette styrker informantenes fremmedfølelse og er med på å skape en «oss»

mot «dem» følelse. Dette skillet forsterkes når informantene ikke lever opp til de kontekstuelle forventningene som knyttes til det å være ute i naturen. Eksempelvis hva man skal føle, hva man skal sette pris på, hva man skal ha på seg og hvordan man skal bevege seg (Flemsæter, et al. 2017; Andersson, 2018).

Forståelsen av at friluftsliv er en godt egnet integreringsarena, kan være en del av et doxa i norsk friluftslivstradisjon. Mine informanter opplevelser stiller spørsmålstegn ved slike tatt for gitte antagelser. Norsk friluftsliv er tungt ladet med ideologiske normer som krever en utførelse etter tilsynelatende «norske» premisser. Informantene føler at de må ta på seg en norsk identitet som de ikke har og tilpasser seg etter det «norske» friluftslivet. For eksempel begynner Zohib å gå med «Marius» genser og turbukse. *«Når man også legger til måten friluftslivets krav til erfaring og fysisk aktivitet gjør de mindre erfarne enda mer synlige som «utenforstående», kan det stilles spørsmål ved om friluftsliv, slik det praktiseres i dag, egentlig egner seg for inkluderingsaktiviteter»* (Anderson, 2018, s.182). Med dette tatt i betraktning er ikke friluftsliv lenger en arena for integrering, men heller assimilering, altså en enveisprosess der informantene tilpasser seg det «norske» friluftslivet, uten at friluftslivet tilpasser seg sine nye brukere (ibid). Mine informanters erfaringer og opplevelser stiller spørsmålstegn ved at naturen og friluftslivsaktivitet er egnet som integreringsarena.

Litteraturliste

Alvesson, M. & Sköldbberg, S. (2017) *TOLKNING OCH REFLEKTION VETENSKA, VITENSKAPSFILOSOFI OCH KVALITATIV METOD* (utg. 3). Lund: Studentlitteratur.

Andersen, C, A. (2019) *En fortelling om minoritetsjenters erfaring med programfag friluftsliv*. (Mastergradsavhandling). Norges idrettshøgskole. Oslo

Anderson, S. (2018) *Fungerer friluftsliv som integreringsarena – egentlig?* Utemagasinet [Fagblad] 2018-01-28 NTNU. Hentet fra <https://www.utemagasinet.no/kommentarer/fungerer-friluftsliv-som-integreringsarena>

Anderson, S. (2019). *Ull innerst, fortsatt utenfor? Når flyktninger møter norsk friluftsliv.. I: Forskning i friluft 2018: friluftsliv gjennom 150 år*. Oslo: Norsk Friluftsliv 2019 s. 176-184 NTNU. Hentet fra <https://norskfriluftsliv.no/forskning-mangfold-og-inkludering-i-friluftslivet/>

Aakvaag, G. C. (2008). *Pierre Bourdieu: En konfliktteoretisk syntese*. Oslo: Abstrakt forlag

Bachmann, K. & Haug, P. (2006). *Forskning om tilpasset opplæring*. Forskningsrapport nr. 62. Volda: Høgskolen i Volda.

Barker, D. (2017). In defence of white privilege: physical education teachers' understanding of their work in culturally diverse schools. *Sport, Education & Society*, 24(2), 134 – 146. doi: 10.1080/13573322.2017.1344123

Bendu, A. (2010). *Ikke-vestlige innvandreres møte med «det norske» friluftslivet – en studie av fremmedhet* (Mastergradsavhandling). Universitetet i Oslo. Oslo.

Bjerkli, C., Flemsæter, F., Lein, H., Rørtveit, H. N., Setten, G. & Aasetre, J. (2017). Integrering gjennom friluftsliv. *PLAN Tidsskrift for samfunnsplanlegging, bolig og byplan og regional utvikling* 17(1), 36-39. Hentet fra https://www.idunn.no/file/pdf/66939766/plan_2017_01_pdf.pdf

Broch, T, B. (2018). *Equilibrium Poems: An ethnographic study on how experiences in and with Norwegian friluftsliv challenge and nurture youths' emotion work in everyday life*. (Doktoravhandling). Norges idrettshøgskole. Oslo.

Christoffersen, L. & Johannessen (2012) *FORSKNINGSMETODE FOR LÆRERUTDANNINGENE*. Oslo: Abstrakt Forlag

Dowling, F & Flintoff, A. (2017) 'I just treat them all the same, really': teachers, whiteness and (anti) racism in physical education. *Sport, Education and Society*, 24:2, 121-13. <https://doi.org/10.1080/13573322.2017.1332583>

Dowling, F. (2017) «'Rase' og etnisitet? Det kan ikke jeg si noe særlig om – her er det 'Blenda-hvitt'!». *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 252-265. Hentet fra: https://www.idunn.no/file/pdf/67026183/rase_og_etnisitet_det_kan_ikke_jeg_si_noe_saerlig_om_h.pdf

Dowling, F., Flintoff, A. & Fitzgerald, H. (2014). Working through whiteness, race and (anti) racism in physical education teacher education, *Physical Education and Sport Pedagogy* 20:5, 559-570. <https://doi.org/10.1080/17408989.2014.962017>

Drageset, S. & Ellingsen, S. (2016). Å skape data fra kvalitativt forskningsintervju. *Sykepleien Forskning* 2010 5(4) (332-335). doi:10.4220/sykepleienf.2011.0027

Forskrift til rammeplan for idrettsfaglærerutd. (2003). Forskrift til rammeplan for faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag. (FOR-2003-04-03-538). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2003-04-03-538>

Fylkenes, S. (2019a). *Whiteness in teacher education discourses: An analysis of the discursive usage and meaning making of the term cultural diversity* (Doktorsavhandling). Oslo Metropolitan University. Oslo.

Fylkenes, S. (2019b, 3. Oktober). For å se rasismen, må vi vite hvordan hvithet virker. *Afrika.no*. Hentet fra <https://www.afrika.no/artikkel/2019/10/03/for-%C3%A5-se-rasismen-m%C3%A5-vi-vite-hvordan-hvithet-virker>

Fylkenes, S. & Synnes, R, M. (2019, 13. september) Hvithetens tause makt. *Morgenbladet*. Hentet fra <https://morgenbladet.no/ideer/2019/09/hvithetens-tause-makt>

Gøtz, J, H. (2014). *Friluftsliv og kulturell bakgrunn: en kvalitativ studie av hvordan elever med en fremmedkulturell bakgrunn opplever friluftsliv-undervisningen i forhold til etnisk norske elever* (Matergradsavhandling). Norges idrettshøgskole. Oslo.

Klima- og miljødepartementet (2015). *Friluftsliv Natur som kilde til helse og livskvalitet* (Meld.St. 18 (2015 – 2016)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/9147361515a74ec8822c8dac5f43a95a/no/pdfs/stm201520160018000dddpdfs.pdf>

Kunnskapsdepartementet (2011). *På rett vei. Kvalitet og mangfold i fellesskolen* (Meld.St. 20 (2012-2013)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/53bb6e5685704455b06fdd289212d108/no/pdfs/stm201220130020000dddpdfs.pdf>

Kunnskapsdepartementet (2011) *Læring og fellesskap. Tidlig innsats og gode læringsmiljøer for barn, unge og voksne med særlige behov* (Meld.St. 18 (2010-2011)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/baeeee60df7c4637a72fec2a18273d8b/no/pdfs/stm201020110018000dddpdfs.pdf>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *DET KVALITATIVE FORSKNINGSINTERVJU* (Utg. 3). Oslo: Gyldendal Akademisk

Naustdal, E, K. (2012). *"Hvorfor skal jeg reise så langt bare for å få tre?": kvalitativ analyse av minoritetsungdoms livserfaringer i møte med friluftsliv på idrettsfag* (Mastergradsavhandling). Norges idrettshøgskole. Oslo

Neumann, C, B. & Neumann, I, B. (2012) *Forskeren i Forskningsprosessen*. Oslo: Cappelen Damm

Norsk Friluftsliv (2019, 27. mars). Forskning – mangfold og inkludering i friluftslivet. Hentet fra <https://norskfriluftsliv.no/forskning-mangfold-og-inkludering-i-friluftslivet/>

Norsk Friluftsliv (2019, 30. juni). Forskning på friluftsliv og inkludering. Hentet fra <https://norskfriluftsliv.no/forskning-pa-friluftsliv-og-inkludering/>

Norsk Friluftsliv (u.å). Hvorfor friluftsliv i skolen?. Hentet fra <https://norskfriluftsliv.no/vare-prosjekter/friluftsliv-i-skolen/hvorfor-friluftsliv-i-skolen/>

Standal, Ø, F. (2015). Tilpassa opplæring og inkludering i kroppsøving. I Ø. F. Standal. & G. Rugseth. (red.), *Inkluderende kroppsøving* (s. 9 – 23). Oslo: Cappelen Damm.

Thagaard, T, (2013). *Systematikk og innlevelse EN INNFORING I KVALITATIV METODE* (utg. 4). Bergen: fagbokforlaget

Trangsrud, L, K, J. (2012). *Friluftsliv for ungdom med minoritetsbakgrunn: symbolsk makt og norskhetenskapital* (Mastergradsavhandling). Høgskolen i Telemark. Bø i Telemark

Walseth, K. (2019). Kroppsøving og kulturelt mangfold. I E. E. Vinje, & J. Skrede (Red.), *Fremtidens Kroppsøvingslærere* (s. 30-49). Oslo: Cappelen Damm

Wilken, L. (2006). *Pierre Bourdieu*. Frederiksberg C: Roskilde Universitetsforlag:

X. (2007). Læreplan i *bachelorstudium i faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag*. Tilsendt på mail av institusjonens ledelse.

6.0 Vedlegg

6.1 Vedlegg 1: Intervjuguide

Intervjuguide:

Problemstilling: Hvordan erfarer studenter med minoritetsbakgrunn friluftslivsundervisningen på studiet?

Oppstart:

- Ønske velkommen til intervjuet, tilby noe å drikke, og presenterer meg selv
- Informere om prosjektets hensikt og problemstilling
- Redegjør for anonymitet av personopplysninger, forskerens taushetsplikt, bruk av båndopptaker, konfidensiell behandling av data, prosjekt godkjent av NSD.
- Deltakelse er frivillig og det er mulighet for å trekke seg når som helst, uten videre begrunnelse.

Informasjon:

- Fortell om deg selv:
 - Alder
 - Bosted, født, oppvekst
 - Antall år i Norge
 - Hvor kommer foreldrene dine fra?
 - Hvor lenge har foreldrene dine bodd i Norge
 - Hvem omgås du med på fritiden? Etnisk norske eller ungdommer med minoritetsbakgrunn

Tidligere erfaringer med friluftsliv:

- Hva var ditt forhold til friluftsliv i barndommen?
 - Hvilke friluftslivsaktiviteter drev du med? Hva slags turer var du på?
 - Eventuelt, hvorfor driver du fortsatt med friluftsliv?
 - Eventuelt: hvorfor sluttet du med friluftsliv? Hva eller hvem fikk deg til å slutte
- Hva slags forhold har din familie til friluftsliv? Utdyp
 - Driver dine foreldre eller søsken med friluftsliv?
 - Eventuelt: Hvilken friluftslivsaktiviteter driver de med? Hva slags turer er de på?
 - Eventuelt: Hvorfor tror du at de ikke driver med friluftsliv?
- Har du venner som driver med friluftsliv i fritiden?
 - Eventuelt: Hvilken friluftslivsaktiviteter driver de med? Hva slags turer er de på?
 - Eventuelt: Hva tenker du er grunnen for at de ikke driver med friluftsliv?
- Hadde du tilgang til skog og mark under din oppvekst?
 - Brukte dere skogen til ulike aktiviteter? Hvorfor, hvorfor ikke

Friluftsliverfaring fra barne-, ungdom- og videregående skole.

- Gikk du på barnehage?
 - Hadde dere friluftslivsaktiviteter med barnehagen?
- Har du vært på friluftslivsaktiviteter i regi av skolen? Hvordan opplevde du dette
 - Barneskole

- Hvilke friluftslivsaktiviteter hadde dere på skolen?
- Hvordan var friluftslivsturene tilrettelagt?
- Hvordan var rammebetingelsene for utføring av friluftslivsturene? Klær og utstyr
- Ungdomsskole
 - Hvilke friluftslivsaktiviteter hadde dere på skolen?
 - Hvordan var friluftslivsturene tilrettelagt?
 - Hvordan var rammebetingelsene for utføring av friluftslivsturene? Klær og utstyr
- Videregående skole
 - Hvilke friluftslivsaktiviteter hadde dere på skolen?
 - Hvordan var friluftslivsturene tilrettelagt?
 - Hvordan var rammebetingelsene for utføring av friluftslivsturene? Klær og utstyr
- Synes du at det er viktig å ha friluftsliv i skolen?
-

Friluftslivsundervisning på lærerstudiet

- Visste du at faglærerutdanningen for kroppsøving og idrett hadde friluftslivsundervisning da du søkte?
- Hva tenker du er målet med friluftslivsundervisningen på studiet?

Konkrete spørsmål om de ulike turene på faglærerstudiet, har kan jeg trekke inn svar fra fokusgruppeintervjuet og be om utdypende svar eller stille oppfølgingsspørsmål: Kanskje også flere spm. som spør konkret om de ulike turene, få de til å fortelle om [redacted], hvordan de opplevde den første turen, så vinterturen i 1.kl osv. gå igjennom studiet. Det tror jeg kan gi litt nærmere empiri/beskrivelser m.m.

- [redacted]
- [redacted] vinter + kanotur
- [redacted] – Høst og vinter
- Egentur – høst og vinter
- [redacted] – [redacted]

Eventuelt spørre om:

- Hvilken friluftslivstur(er) likte du best på studiet? Her skal studenten trekke frem en sommertur og en vintertur.
 - Hvorfor likte du disse turene best?
 - Hvilke erfaringer vil du spesielt trekke frem?
 - Hva kunne gjort turen(e) enda bedre?
- Hvilken friluftslivstur(er) likte du minst på studiet?
 - Hvorfor likte du ikke denne turen(e)?
 - Hvilke erfaringer vil du trekke frem som positive og hva var negativt?
 - Hva tror du kunne blitt gjort annerledes for at turen(e) ble en bedre opplevelse for deg?
- Har friluftslivsturene påvirket hvordan du ser på deg selv?
- Hvordan var turene tilrettelagt for studentene? Krevde det tidligere erfaring
- Hvordan er rammebetingelsene for utføring av friluftslivsundervisningen?
 - Klær og utstyr
- Hvilken fordeler og ulemper er det med friluftslivsundervisningen på studiet?
- Tenker du at friluftsliv har en viktig plass i dagens skole?
 - Er friluftsliv noe du vil undervise i som lærer? Hvorfor, Hvorfor ikke?
 - Hvilken type friluftslivsaktiviteter vil du prioritere?

- Føler du at studiet har gjort deg kompetent til å undervise i friluftsliv?
- Etter gjennomføring av studiets gjennomførte friluftslivsundervisning ville du valg samme studieretning på nytt? Hvorfor, Hvorfor ikke?

Friluftslivs betydning for studenter med minoritetsbakgrunn.

- Vil du si at folk som ikke er ute i naturen går glipp av noe? Hvorfor, hvorfor ikke?
- Er det viktig at ungdom er ute i naturen? Hvorfor, hvorfor ikke?
- Tenker du at det er forskjell på hvordan friluftsliv drives? Utdyp!
 - Forskjell på etnisk norske og minoriteter
- Er det forskjell på hvor i landet en bor i forhold til å drive friluftsliv?
- Tror du friluftsliv forandrer måten man ser på seg selv? Hvorfor, hvorfor ikke?
 - Har friluftslivturene endret måten du ser på deg selv?
- Er friluftsliv med på å jevne ut forskjeller eller er det med på å forsterke forskjeller mellom studentene på studiet?
- Oppfører du deg annerledes overfor andre når du er på tur enn ellers?
- Forteller du om turene til venner og familie hjemme? Hva sier du da?
- Hvis du skulle overtale en venn til å bli med deg på tur, hva ville du sagt/lagt vekt på?

Friluftsliv = norsk kultur/tradisjon

- Mange mener nordmenn har et spesielt forhold til naturen, hva tenker du om dette?
- Hva legger du i ordet kultur?
 - Hva er kultur for deg?
- Hvilken kultur er du en del av?
 - Hva er typisk for din kultur
- Hva tenker du på hvis jeg sier «norsk kultur/tradisjon»?
 - Føler du deg som en del av den norske kulturen? Hvorfor, hvorfor ikke?
- Er friluftsliv en del av den norske kulturen/tradisjonen? Hvorfor, hvorfor ikke?
- Hvorfor tror du at så mange i Norge drar ut i naturen?
- Tror du ungdom lærer noe om norsk kultur og norske tradisjoner ved å drive med friluftsliv? Utdyp!
- Tror du at du lærer noe gjennom friluftsliv som du ikke kan lære andre steder? Utdyp!
- Er det noe av det dere gjør på tur som får deg til å føle deg mindre norsk enn ellers?
- Hender det at det er noe av det du har på tur som gjør at du føler deg mer norsk enn i andre sammenhenger?

Avslutning

- Oppsummere de viktigste punktene fra intervjuet
- Spørre om informanten har flere spørsmål eller kommentarer.
- Be de ta kontakt dersom de kommer på noe mer eller lurer på noe senere.
- Spørre om det er greit å ta kontakt dersom jeg har behov for oppfølgingsspørsmål.

Vil du delta i forskningsprosjektet

«*Studenter med minoritetsbakgrunn og friluftsliv*»»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å forske på hvordan studenter med minoritetsbakgrunn erfarer friluftslivsundervisning på faglærerstudie i kroppsøving og idrettsfag. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med forskningsprosjektet er å undersøke et område som det ikke er mye forsket på. Jeg skal forske på faglærerutdanning i Norge. Prosjektet skal ta utgangspunkt i studenter med minoritetsbakgrunn og belyse deres erfaringer med friluftslivsundervisning på faglærerstudiet. Problemstilling min er som følgende: Hvordan erfarer studenter med minoritetsbakgrunn friluftslivsundervisningen på faglærerstudiet i kroppsøving og idrett?

Forskningsprosjektet er en masteroppgave og opplysningene skal ikke brukes til andre formål.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

OsloMet – Storbyuniversitet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg har benyttet meg av et strategisk utvalg for å velge ut informanter til mitt forskningsprosjekt.

Utvalget til prosjektet er basert på to kriterier. (1) Du må være student med minoritetsbakgrunn på faglærerutdanning i kroppsøving og idrettsfag. (2) I tillegg må du ha hatt friluftslivsundervisning på lærerstudiet. Det vil være omtrent 10 personer som mottar henvendelsen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du deltar på et intervju og et gruppeintervju. Intervjuet vil ta ca. 45 minutter. Intervjuet inneholder spørsmål om dine erfaringer med friluftslivsundervisning på ditt lærerstudium. Intervjuet vil gjennomføres med lydopptak i tillegg til at jeg vil ta notater underveis. Gruppeintervjuet vil ta ca. 60 minutter. Gruppeintervjuet inneholder spørsmål om dine erfaringer med friluftslivsundervisning på ditt lærerstudium. Intervjuet vil gjennomføres med lydopptak i tillegg til at jeg vil ta notater underveis.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert.

Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Ønsker du å trekke tilbake ditt samtykke du kan sende en e-post til Kristin Walseth (kristin.walseth@oslomet.no) og Hummam B. Khan (s234994@oslomet.no)

Deltagelse i prosjektet vil ikke påvirke ditt forhold til lærerstudiet og ingen av dine lærere i friluftsliv vil lese intervjuene.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er kun meg, Hummam Bashir Khan, og veileder Kristin Walseth som vil ha tilgang til dine personopplysninger.
- For å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til personopplysninger vil navn og kontaktopplysningene dine bli erstattet med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Datamaterialet og lydopptak vil bli lagret på en adgangsbegrenset datamaskin med kodelås. Deltakere i prosjektet vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjon og opplysningene som vil oppgis er kun studieretning og at de har minoritetsbakgrunn.

Deltakerne i prosjektet vil ikke gjenkjennes i publikasjon. Deltakerne vil bli anonymisert både i rådata og publikasjon. Anonymiseringen innebærer at direkte og indirekte personidentifiserbare opplysninger ikke fremgår i transkribering eller resultat, slik at de verken direkte eller indirekte er identifiserbare.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 15.11.2019. All opplysning og informasjon som kan spore tilbake til informantene blir slettet ved prosjektslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra OsloMet – storbyuniversitetet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- OsloMet – storbyuniversitetet ved Kristin Walseth, på epost (kriwa@oslomet.no) og Hummam B. Khan, på epost (s234994@oslomet.no).
- Vårt personvernombud: Ingrid S. Jacobsen, på e-post (ingrid.jacobsen@oslomet.no)

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Eventuelt student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Minoritetsstudenters møte med friluftslivsundervisning*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i *intervju*

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 15.05.2019

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

6.3 **Vedlegg 3:** Kvittering og godkjenning fra Norsk Senter for Forskningsdata [NSD]

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

NSD sin vurdering Prosjekttittel

Kvalitativ undersøkelse om studenter med minoritetsbakgrunn og deres erfaringer med friluftslivsundervisning på faglærerstudie i kroppsøving og idrettsfag.

Referansenummer

860877

Registrert

20.09.2018 av Hummam Bashir Khan - s234994@oslomet.no

Behandlingsansvarlig institusjon

OsloMet - storbyuniversitetet / Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier / Institutt for grunnskole- og faglærerutdanning

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Kristin Walseth, kriwa@oslomet.no, tlf: 67237301

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Hummam Bashir Khan, s234994@oslomet.no, tlf: 94052820

Prosjektperiode

23.08.2018 - 05.05.2020

Status

02.01.2020 - Vurdert

Vurdering (2)

02.01.2020 - Vurdert

NSD har vurdert endringen registrert 23.12.2019.

Vi har nå registrert 05.05.2020 som ny sluttdato for forskningsperioden. Vi gjør oppmerksom på at ytterligere forlengelse ikke kan påregnes uten at utvalget informeres om forlengelsen.

NSD vil følge opp ved ny planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til videre med prosjektet! Kontaktperson hos NSD: Kajsa Amundsen **30.10.2018 - Vurdert**

Det er vår vurdering at behandlingen vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet 30.10.2018 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD ENDRINGER

Dersom behandlingen av personopplysninger endrer seg, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. På våre nettsider informerer vi om hvilke endringer som må meldes. Vent på svar før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle særlige kategorier av personopplysninger frem til 15.11.2019.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og art. 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a), jf. art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2).

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD finner at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen:

- om lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet

- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må prosjektansvarlig følge interne retningslinjer/rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

<https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/5b924ffa-e01d-4643-a518-bec0bd68d127/2/3>

29.4.2020 Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Kajsa Amundsen Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)